Posamezni izvod 1.30 šil., mesečna naročnina 5 šilingov.
Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt Poštni urad Celovec 2 — Verlags ostamt Klagenfurt 2

P. b. b.

SLOVENSKI vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Letnik XVI. Celovec, petek, 2. junij 1961 Štev. 22 (994)

Mladina na cesti

Da obstoje v pogledih na kulturno politiko bistvena nesoglasja med obema vladnima strankama, je splošno znano in tudi popolnoma razumljivo, saj se prav na tem področju bolj kot kje drugje križajo interesi in zlasti načelni pogledi, pogojeni iz svetovnonazorne orientacije ene in druge stranke. Zato so medsebojna pogajanja o teh problemih že vselej posebno težavna in bi jih lahko smatrali za preizkusni kamen vladne koalicije sploh. Morda pa — vsaj do gotove mere — vpliva na ta razvoj tudi dejstvo, da je poleg finančnega ministrstva tudi za kulturo in prosveto pristojno ministrstvo vsa povojna leta »nedotakljiva« domena ÖVP, kar je v tej stranki dovedlo že do pretirane občutljivosti.

To se je ponovno pokazalo v zvezi z nedavnim sklepom ministrskega sveta o skrčenju sredstev posameznih ministrstev, da bi tako našli izhod iz visoke zadolžitve državne blagajne. Čeprav je s tem sklepom prizadetih več vladnih resorjev, se je namreč edinole ÖVP-minister dr. Drimmel čutil zadetega »v živo« in je hotel »iz protesta« odstopiti. Ravno v tem pa se vidi, da gre tukaj za več; predvsem ne gre za trenutno krizo v avstrijskem šolstvu, kajti ta ni šele od danes, marveč ima mnogo globlje korenine: je plod vse povojne politike Avstrije, ki je sicer veliko govorila o stari kulturni tradiciji, ni pa znala razvoja kulture prilagoditi potrebam in zahtevam današnjega časa.

Tako spoznanje je razumljivo boleče, neprijetno zlasti za stranko, ki si lasti monopol na področjih šolstva in kulture. In kaj je torej bolj na dlani kot težnja, prvo ugodno priložnost izkoristiti za poskus, krivdo zvaliti na druge. Je pa seveda vprašanje, če so »spontane« stavkovne demonstracije študentov primerno sredstvo, kajti politične probleme reševati na ramenih šolske mladine nikdar ni priporočljivo, najmanj pa izraz moči in dokaz tehtnosti argumentov. Vendar smo bili v teh dneh priča študentskih »stavk«, ki so se razširile celo na celovške srednješolce. Načelno so zahteve šolske mladine gotovo upravičene, druga stvar pa je njih ozadje in je zlasti na Koroškem treba ugotoviti, da bi imela skoraj edinole slovenska gimnazija tehten vzrok, opozoriti na nevzdržne razmere, kot je n. pr. izključno popoldanski pouk itd.

Kljub temu so se poslužili študentov in dijakov, da so »manifestirali za ministra Drimmla«, kakor je zapisala celovška Volkszeitung. Toda to trditev je ovrgla ÖVP sama, ko je za kritje kulturnega proračuna predlagala razprodajo podržavljenih podjetij. S tem je namreč izpustila mačka iz vreče in priznala, za kaj ji pravzaprav gre: ne za »rešitev« ministra Drimmla in njegovega proračuna, ne za izboljšanje razmer na šolskem področju in za ozdravitev kulturne politike sploh, marveč za — reprivatizacijo državnega premoženja!

Tukaj pa smo že pri področju, katero s šolstvom ali kulturo nima prav nobene zveze, marveč gre za načelno politično vprašanje, ki ga je treba tudi politično reševati. Najmanj pa je upravičeno, za podkrepitev enega ali drugega stališča poslati na cesto šolsko mladino, ki vsakdanje življenje v šoli kajpak rada zamenja za »senzacijo« demonstrativnega pohoda skozi mesto, se pa pri tem prav nič ne zaveda niti se ne sprašuje, za kaj pri stvari v resnici gre. Pri tem pa očitek nikakor ne velja mladini — saj so njene zahteve po izboljšanju razmer v šolstvu vsekakor upravičene, kakor so nujno potrebne tudi načelne spremembe v odnosu do kulturne politike sploh — temveč gre na račun tistih, ki se mladine poslužujejo za svoje strankarske interese.

Mladina na cesti je resno opozorilo, ki ga odgovorni činitelji ne bi smeli prezreti. To toliko manj, ker ne pridemo mimo dejstva, da je Avstrija v zadnjih šestnajstih letih na kulturnem področju mnogo zamudila in obstoji nevarnost, da bi ob nadaljnjem neodgovornem izogibanju pred načelno rešitvijo zgubila še mnogo več. V nevarnosti je namreč tudi zaupanje mlade generacije, kar bi končno lahko imelo zelo resne posledice za bodočnost naše države in za njen nadaljnji uspešni razvoj.

Hruščev in Kennedy na Dunaju

Svetovna javnost pričakuje pomemben korak na poti mirnega reševanja sporov

Jutri se na Dunaju prvič sestaneta predsednik sovjetske vlade Hruščev in ameriški predsednik Kennedy, v nedeljo pa bosta nadaljevala svoje razgovore, od katerih svetovna javnost pričakuje, da bodo pomenili pomemben korak naprej na poti mirnega reševanja sporov. Ker je to hkrati prvo srečanje obeh državnikov, bo predvsem služilo navezovanju osebnih stikov ter splošni izmenjavi gledišč, zato tudi ni pričakovati, da bi Hruščev in Kennedy v pogajanjih iskala rešitev konkretnih problemov. Kljub temu bo ta sestanek lahko mnogo prispeval k izboljšanju odnosov med Vzhodom in Zahodom, s tem pa tudi k reševanju spornih vprašanj v svetu.

Tako je srečanje ocenil tudi ves svetovni tisk, ki razen malih izjem soglaša v tem, da osebni stiki med vodilnimi državniki lahko koristno vplivajo na mednarodni politični razvoj. Le nekateri listi, predvsem v Zahodni Nemčiji, izražajo začudenje in osuplost nad ravnanjem Kennedyja in mu več ali manj odkrito očitajo, da se mu je preveč mudilo na sestanek s Hruščevom. Sicer priznavajo, da ni nobenega povoda za bojazen, da bi Kennedy na razgovorih med štirimi očmi s Hruščevom žrtvoval evropske koristi, vendar se za njihovim namigavanjem skrivajo določene težnje. Ne nazadnje pa je iz takega pisanja čutiti gotovo užaljenost, ker se je Kennedy ob svojem bivanju v Evropi sicer sestal s francoskim predsednikom De Gaullom, ni pa našel časa za srečanje z Adenauerjem, ki bi še vedno rad igral vodilno vlogo pri reševanju evropskih problemov. Nezadovoljstvo, ker se Kennedy ni poprej posvetoval s svojimi zahodnimi zavezniki, gre celo tako daleč, da nekateri zahodnonemški listi že kar odkrito pišejo o „nekoristnosti" razgovorov med Hruščevom in Kennedyjem.

Obratno pa so v Sovjetski zvezi to srečanje ocenili zelo pozitivno in poudarjajo, da je treba medsebojna nesoglasja izglajevati na pogajanjih. Pravijo, da ni spornih vprašanj, ki jih ne bi mogli urediti po mirni poti, zato bo srečanje na Dunaju prispevalo k ublažitvi mednarodne napetosti in zlasti k medsebojnemu razumevanju med vladama Amerike in Sovjetske zveze. Podobna mnenja zastopajo tudi v drugih državah širom sveta ter iskreno pozdravljajo sedanji sestanek Hruščeva in Kennedyja na Dunaju.

Dunaj sam se je za pomembno srečanje tudi primerno pripravil in bo danes sprejel sovjetskega premiera Hruščeva, jutri pa ameriškega predsednika Kennedyja, ki ima danes še razgovore s francoskim predsednikom De Gaullom. Izmenjava mnenj med obema državnikoma z Vzhoda in Zahoda bo potekala izmenoma na ameriškem in sovjetskem poslaništvu, poleg tega pa bosta Kennedy in Hruščev s svojimi spremljevalci tudi gosta zveznega prezidenta dr. Schärfa.

Upravne volitve na Goriškem:

Očitno napredovanje levice

Zadnjo nedeljo in ponedeljek so bile v 233 italijanskih občinah upravne volitve, ki razen na Goriškem in Južnem Tirolskem niso pokazale bistvenih sprememb napram zadnjim volitvam. Medtem ko so na Južnem Tirolskem pridobili na glasovih in mandatih fašisti ter komunisti, pa so volitve na Goriškem pokazale očitno napredovanje levice.

Napredni Slovenci so se pri volitvah v pokrajinski svet odločili za podporo socialistične in komunistične stranke in si tako priborili tri lastne predstavnike v pokrajinskem svetu, katerim se bo pridružil še četrti slovenski predstavnik, izvoljen na slovenski listi. Prav tako so napredni Slovenci zabeležili lepo zmago tudi v občinah Doberdob in Sovodnje, kjer so skupno z levičarskimi strankami kandidirali na listah občinske enotnosti in si osvojili absolutno večino v občinskih odborih. V občini Števerjan pa je tudi tokrat zmagala Slovenska lista, medtem ko so si Slovenci v goriškem občinskem odboru priborili kar šest predstavnikov.

Volitve na Goriškem pa so zanimive tudi s splošnega vidika, saj kažejo značilno dejstvo, da je glavno izgubo utrpela italijanska vladna stranka — Krščanska demokracija, ki je v pokrajinskem svetu dobila le še 11 mandatov (doslej jih je imela 15) in s tem ni zgubila le absolutne večine, marveč bo kljub koaliciji z liberalci potrebovala še podporo od zunaj.

Državna realna gimnazija in gimnazija za Slovence

Dijaki Državne realne gimnazije in gimnazije za Slovence v Celovcu priredijo **v nedeljo, dne 4. junija 1961 ob 14.30 uri** v veliki dvorani Doma glasbe (Konzerthaus) v Celovcu

Pevski koncert pod naslovom **Mladina poje**

Vstopnice dobite v šolski pisarni oziroma jih naročite pismeno ali telefonično pod štev. 55-15 po 12, 10 in 8 šilingov od 24. maja naprej.

Kulturna izmenjava med sosedi

Koroška, dežela na stikališču treh držav in treh narodnosti, je v prvi vrsti poklicana, da goji in utrjuje sodelovanje med sosedi. Na kulturnem področju je tako sodelovanje že doseglo lepe uspehe in se vsako leto vrstijo izmenjave kulturno-umetniških skupin med Koroško in Slovenijo ter Koroško in Videmsko pokrajino v Italiji.

Pred nedavnim je gostovala celovška skupina z orkestrom in pevci v Vidmu, kjer je predsednik Videmske pokrajine Candoloni v navzočnosti deželnega glavarja Wedeniga, celovškega župana Ausserwinklerja, kulturnega referenta koroške deželne vlade in drugih visokih predstavnikov obeh dežel poudaril, **da je želeti nadaljnjo kulturno izmenjavo, ker predstavlja najboljši in najbolj trajen most za medsebojno sporazumevanje obeh narodov.**

Danes popoldne pa bo deželni glavar Wedenig v celovškem Domu umetnosti odprl razstavo sodobnega slovenskega slikarstva in kiparstva, ki bo prirejena s sodelovanjem Moderne galerije v Ljubljani v okviru kulturne izmenjave med Koroško in Slovenijo.

Rasne diskriminacije v Ameriki:

Z zverinskimi napadi na črnsko prebivalstvo

demonstrira Amerika svoje pojmovanje o svobodi in demokraciji

Alabama in Little Rock — dva pojma, ki sta v zadnjih letih postala že simbol za ameriško pojmovanje svobode in demokracije; Alabama in Little Rock — imeni, ki se vedno spet ponavljata v svetovnem tisku, kadar je govora o rasnih diskriminacijah na jugu Združenih držav Amerike.

Tudi zdaj je del Amerike zajel val rasnega divjanja „kulturnih" belcev proti „neciviliziranemu" črnskemu prebivalstvu. Predstavniki pobesnelih rasistov so segli po sredstvih terorja in se množijo primeri do nezavesti pretepenih Črncev, zažganih črnskih avtomobilov in drugih „dokazov" ameriške demokracije in svobode. Izgredi proti Črncem so dosegli že takšen obseg, da tudi vlada v Washingtonu ni mogla ostati prekrižanih rok. Predsednik Kennedy ter njegov brat pravosodni minister sta oblasti v Alabami pozvala, da poskrbijo za mir in red, toda odgovor je bil ta, da so rasisti do nezavesti pretepli celo posebnega predsednikovega odposlanca, ki je ob svojem prihodu v Alabamo, kjer naj bi se pogajal s predstavniki oblasti, skušal rešiti črnsko deklico pred pobesnelimi belci.

Po teh dogodkih je vlada v Washingtonu poslala v Alabamo nad 600 policijskih uradnikov ter zagrozila, da se bo po potrebi poslužila tudi zvezne vojske. V odgovor pa je guverner države Alabame razglasil obsedno stanje in članom zvezne policije zagrozil, da jih bo dal aretirati, ker so ščitili Črnce pred napadi.

Medtem pa se v Ameriki močno širi gibanje proti rasnim diskriminacijam in je eden izmed predstavnikov tega gibanja izjavil, da je Alabama padla na raven barbarstva, na kakršni je bila hitlerjevska Nemčija. Ta trditev niti ni pretirana in je značilno, da je podporo rasistom ponudila prav nacistična stranka v New Yorku, da bo poslala v Alabamo svoje „rjave srajce".

Hkrati z rasističnimi izgredi v Alabami pa se rasne diskriminacije ponavljajo tudi v samem Washingtonu, in sicer proti diplomatom afriških držav, kar je ravnatelj ameriške informacijske agencije Murrov obsodil z naslednjo značilno izjavo: Diskriminacija proti afriškim diplomatom pomeni hinavščino, ker se jim na eni strani odreka spoštovanje, na drugi strani pa iščejo ZDA njihovo sodelovanje v borbi za „človeško svobodo"!

Zakonita bolniška zaščita kmečkih družin je potrebna in nujna

Na področju kmetijstva in gozdarstva pristojne organizacije in ustanove zadnji čas mnogo razpravljajo o uzakonitvi obveznega bolniškega zavarovanja kmečkih družin. Tozadevni predlog so že pred letom dni predložili parlamentu poslanci socialističnega Arbeitsbauernbunda. Na njegovi podlagi je zvezno ministrstvo za socialno skrbstvo pred kratkim poslalo pristojnim zbornicam in ustanovam osnutek zakona, s katerim naj bi se uresničila zakonita bolniška zaščita kmečkih družin, da ga obravnavajo, ocenijo in stavijo svoje pripombe. S tem se je pričela obširna diskusija o tem vprašanju, ki je po svojih »za in proti« zelo podobna svoječasni diskusiji okoli zakona o kmečki starostni renti. Medtem ko se je nižjeavstrijska kmetijska zbornica izrekla za uvedbo zakonite bolniške zaščite kmečkih družin, so se iste zbornice na Zgornjem Avstrijskem, Solnograškem, Tirolskem in Predarlskem izrekle proti njeni uzakonitvi.

V naši državi le še samostojni kmetje in njihove družine ter kmečki užitkarji niso zajeti v obvezno bolniško zavarovanje. Po podatkih iz leta 1959 je bilo v državi okroglo 3,340.000 oseb neposredno bolniško zavarovanih. Nad 2 in pol milijona jih je bilo zavarovanih pri pokrajinskih bolniških blagajnah za delavce in nameščence, okoli 68.000 pri obratnih bolniških blagajnah in 287.000 pri kmečkih bolniških blagajnah. Pri bolniški blagajni za mojstre zavarovani v zgornji številki niso zajeti.

Med osebami, ki so bile zavarovane pri kmetijskih bolniških blagajnah, je 33.500 kmetov, ki pa so zavarovani le na podlagi svoje prostovoljne odločitve. To število predstavlja le osmino kmetov, ki bi jih po novem osnutku zajelo obvezno bolniško zavarovanje. Po istem osnutku pa bi obvezno zavarovanje ne zajelo le kmete, temveč tudi njihove žene in otroke ter vse osebe, ki prejemajo kmečko starostno rento.

Obvezno bolniško zavarovanje kmečkih družin in kmečkih rentnikov je navzlic redkim drugačnim mnenjem ne le na mestu, temveč neobhodno potrebno in nujno. Pomanjkljiva zdravstvena zaščita kmečkih ljudi je namreč poglavitni vzrok

- da delovna sposobnost kmečkih mater močno peša in da je njihovo zdravje v primerjavi z drugimi materami najbolj skrhano;
- da kmečki otroci v svojem razvoju zaostajajo, ker pogrešajo v svojih razvojnih letih zdravniškega skrbstva;
- da kmečke družine dolga leta bolehajo na raznih zahrbtnih boleznih, kar ne ovira le njihove sposobnosti za delo, temveč je istočasno veliko breme sožitja, sreče in zadovoljstva v družini;
- da je vsak primer resnega in daljšega obolenja in potrebe bivanja v bolnišnicah za kmetijo finančno breme, ki ga zelo težko prenese.

Kmečko delo je težaško delo. Padajoče število ljudi za delo na kmetiji in sezonski značaj kmečkega dela zahtevata od gospodarja, mlade matere in otrok že v razvojni dobi le prečesto dolgotrajne težke napore, ki jim že v zgodnjih letih pričnejo razjedati zdravje in vsajati klice bolezni, ki bi jih — če bi jim bil zdravnik po istih pogojih na razpolago, kakor je drugim ljudem — bilo mogoče pravočasno in z malenkostnimi stroški odpraviti. Ker pa tega ni, je postal kmečki poklic v zadnjih letih v pravem pomenu besede veliko zlo, katerega pa je treba kmečke ljudi nujno rešiti. Da se problem ustrezne zdravstvene zaščite kmečke družine ne da rešiti s prostovoljnim bolniškim zavarovanjem, je jasno. Ta zaščita je vsled tega, da prostovoljno bolniško zavarovanje temelji na podlagi gospodarskega računa in profita privatnih zavarovalnic in njihovih združenj in da je zaradi tega to zavarovanje drago, komplicirano in enostransko, pomanjkljiva in nezadovoljiva.

Ustava jamči enakost vseh državljanov. Zato je čas in prav, da bo ta enakost zagotovljena za kmečke ljudi tudi na socialnem področju z isto bolniško, nezgodno in starostno zaščito, kakor jo imajo ostali poklici v državi.

Povečana blagovna izmenjava

med Koroško ter Slovenijo in Hrvatsko

V okviru priprav za letošnji koroški velesejem so bila pred nedavnim pogajanja o blagovni izmenjavi med Koroško ter Slovenijo in Hrvatsko. Predstavniki koroškega velesejma in celovške trgovinske zbornice ter avstrijski trgovinski zastopnik v Jugoslaviji so v Ljubljani in Zagrebu razgovarjali z zastopniki jugoslovanskih gospodarskih organizacij in sklenili letošnji velesejmski kontingent v višini 20 milijonov šilingov. V tem sporazumu je vključenih 40 blagovnih skupin, ki bodo prišle v poštev pri medsebojni blagovni izmenjavi.

Lanskoletni velesejmski sporazum je obsegal vsoto 14 milijonov šilingov, letos pa je bil bistveno razširjen, ker so vanj sprejeli predvsem polizdelke in končne izdelke iz lesa, da tako ugodijo zahtevam razstavljavcev na lesnem sejmu v okviru koroškega velesejma.

Velesejmski sporazum bo v dokončno obravnavo in ratifikacijo predložen vladam obeh držav.

40 let dunajski mednarodni velesejem

Letošnji jesenski dunajski velesejem bo v tednu od 3. do 10. septembra 1961.

S to prireditvijo bo dunajski velesejem praznoval štiridesetletnico svojega obstoja. Septembra leta 1921 je dunajski velesejem prvič odprl svoja vrata. Od tega prvega dunajskega velesejma, ki je začel pod zelo neugodnimi gospodarskimi razmerami po prvi svetovni vojni, se vije krivulja štiridesetletnega velesejmskega razvoja do konjunkturnega velesejma v letu 1961. Razvoj dunajskih velesejmov je potekal skladno s splošnim gospodarskim razvojem in napredkom. V letu ustanovitve še osporavana gospodarska prireditev je postala danes mednarodni velesejem in kot takšen cilj interesentov iz 70 držav vseh kontinentov.

Kdo je pristojen

za nadzorovanje pouka na slovenski gimnaziji?

Pred kratkim je nadzoroval pouk na slovenski gimnaziji v Celovcu deželni šolski nadzornik za srednje šole dr. Arnold.

Slovenska javnost je nad tem presenečena, ker ni znano, da bi bil imenovani kdajkoli imenovan za nadzornika slovenske srednje šole. Po zakonu je namreč za nadzorovanje slovenske gimnazije pristojen ali deželni šolski nadzornik za slovenske srednje, glavne in ljudske šole ali pa strokovni nadzornik za slovenske srednje šole. Kolikor nam je znano, nadzornik za slovensko srednjo šolo do danes niti ni imenovan niti ni bilo njegovo mesto razpisano, kakor je to primer za okrajnega šolskega nadzornika.

Samo mimogrede omenimo, da se nam zdi tako nadzorstvo, pa čeprav bi bilo formalno v redu, smešno, ker je znano, da deželni šolski nadzornik dr. Arnold ne razume niti besede slovensko, na slovenski gimnaziji pa je — sicer proti tozadevnim predlogom slovenske manjšine! — pouk obvezen samo v slovenskem jeziku.

Važen termin za delavske vdove

Pokojninska zavarovalnica za delavce — podružnica Celovec — opominja, da morejo delavske vdove, katerih možje so umrli pred 1. januarjem 1939, vložiti v smislu 8. novele k splošnemu zavarovalnemu zakonu prošnje za priznanje rent, do katerih so pod gotovimi pogoji upravičene.

Vdove, ki vložijo prošnje za priznanje rente najpozneje do 30. junija 1961, bodo prejele rento z začetkom 1. januarja 1961, torej že za pol leta nazaj. V korist prizadetih vdov je, da vložijo prošnje pred 30. junijem, ker s pozneje vloženimi prošnjami zapade pravica do izplačila rent od 1. januarja 1961, temveč bodo prvo rento nakazali šele s prvim dnem v mesecu po predloženi prošnji.

Eichmannov proces v Jeruzalemu:

Celo najvišji nacistični veljaki

so se zgražali nad zločini, ki so jih zagrešili Eichmann in njegovi pajdaši

Pri jeruzalemskem procesu proti vojnemu zločincu Eichmannu igrajo veliko vlogo tudi svoječasne izpovedi najvišjih nacističnih veljakov pred nürnberškim sodiščem, ki je sodilo glavnim predstavnikom nacističnega režima. Iz teh izpovedi je razvidno, da so se nad zločini, ki so jih zagrešili Eichmann in njegovi pajdaši, zgražali celo visoki in najvišji nacistični veljaki. Tako je na primer generalfeldmaršal Keitel, ko je zvedel, da so samo v taborišču Auschwitz umorili 2,500.000 Židov, zaklical: „Te umazane SS-ovske svinje!" Hkrati pa je iz nürnberških zapiskov tudi vedno bolj očitna krivda Eichmanna, o katerem so Göring in drugi prvaki nacistične strahovlade izpovedali, da je spadal med trojico glavnih krivcev za „dokončno rešitev" židovskega vprašanja. Bivši komandant Auschwitza Höss pa je izjavil, da je Eichmann bil tisti, ki je izdelal točna navodila, po katerih so samo v tem taborišču dnevno pobili do 10.000 ljudi.

V Jeruzalemu se še vedno nadaljuje zaslišanje prič, ki pripovedujejo o nacističnih zločinih in posebno o iztrebljanju Židov v posameznih državah. O zločinskem divjanju v Jugoslaviji sta dve priči med drugim izpovedali, da so od 75.000 Židov, kolikor jih je bilo za časa vojne v državi, pobili 60.000. V Romuniji so umorili okoli 300.000 pripadnikov židovskega naroda, kar je skoraj polovica takratnih romunskih Židov. Samo ob enem pogromu so v Jasiju ubili blizu 10.000 Židov, v Besarabiji in Bukovini pa že do leta 1941 okoli 160.000 Židov. Prav tako je Eichmann obdolžen pobijanja Židov na Slovaškem, kamor je prispel že pred vojno, da bi organiziral vse potrebno za deportacijo Židov. Ena izmed prič je izjavila, da je po vojni našla na Slovaškem 150 skupnih grobov, kjer so „posebni oddelki" pobijali Žide. Po mnenju priče znaša število žrtev 71.000 od skupnega števila 89.000 na Slovaškem živečih Židov, torej jih je bilo pomorjenih 80 odstotkov. Na Madžarskem pa je Eichmann organiziral priprave za uničenje 800.000 Židov.

Še bolj kot izpovedi prič pa govorijo o krivdi Eichmanna številni dokumenti, predloženi sodišču. Tu gre v glavnem za originalne akte in pisma, ki so bila izmenjana med nemškimi poslaništvi v drugih državah ter osrednjim uradom za židovsko vprašanje v Berlinu — uradom, ki mu je načeloval Eichmann. Iz teh dokumentov, ki so jih pisali nacisti sami, je razvidno, da je imel Eichmann povsod svoje prste vmes, kjer je šlo za Žide in da je bil pri uresničevanju „dokončne rešitve" židovskega vprašanja tako neusmiljen, da so se proti njemu pritoževali celo predstavniki nacistične Nemčije.

Na procesu je bilo ponovno govora tudi o načrtih za iztrebljenje Slovencev ter o nasilni preselitvi 260.000 Slovencev na podlagi odredbe „o razčiščevanju narodnostnega vprašanja v pokrajinah, ki so bile priključene rajhu." Že večkrat pa je bil med procesom omenjen tudi vojni zločinec Andrija Artuković, ki je Židovsko vprašanje na Hrvatskem „reševal" točno po Eichmanovem vzoru. Danes pa živi ta zločinec v Argentini in so ameriške oblasti ponovno zavrnile zahtevo jugoslovanske vlade po izročitvi!

PO ŠIRNEM SVETU

DUNAJ. — V dneh od 30. maja do 1. junija bo na Dunaju VIII. zasedanje konference evropskih ministrov za promet, na katerem bodo razpravljali predvsem o gospodarskem položaju železnic in o možnostih za njihovo samostojnejše poslovanje. Zasedanja se bodo udeležili prometni ministri skoraj vseh evropskih držav. Avstrijska pošta je v ta namen izdala posebno, okusno izdelano poštno znamko.

KAIRO. — Od 5. do 9. junija bo v Kairu pripravljalna konferenca predstavnikov izvenblokovskih držav, na kateri se bodo sporazumeli o podrobnostih v zvezi s sestankom šefov izvenblokovskih dežel. Prav tako bodo v Kairu sprejeli tudi dnevni red in se sporazumeli o kraju in datumu te konference ter sestavili dokončni seznam vseh sodelujočih držav. Za vrhovno konferenco izvenblokovskih držav vlada v svetu veliko zanimanje in pripisujejo posebne zasluge predsedniku FLR Jugoslavije maršalu Titu, zato tudi ne izključujejo, da se bodo šefi izvenblokovskih dežel sestali v Beogradu.

VARŠAVA. — Poljska vlada je v posebni izjavi ostro obsodila odločitev sveta Atlantskega pakta, po kateri Zahodna Nemčija lahko gradi rušilce, težje od 6000 ton, pomožne ladje za vojno mornarico in sodobne morske mine. Poljska vlada sodi, da ta odločitev ogroža mir in varnost, posebno na baltskem področju, kjer ima Poljska življenjske interese.

LONDON. — Londonski list »Sunday Despeatch« poroča, da so v Španiji aretirali več kot 2000 oseb zaradi »poskusa atentata« na diktatorja Franca.

SEUL. — Odkar je oblast v Južni Koreji prevzela vojaška junta, se dnevno vrstijo aretacije, ki jih na eni strani opravičujejo z bojem proti korupciji, v glavnem pa govorijo o »neizprosnem boju« proti komunistični nevarnosti. Pred dnevi je vojaška junta aretirala okrog 20 najuglednejših gospodarstvenikov v deželi in sodijo, da so te aretacije v zvezi z ilegalnim finansiranjem politične aktivnosti. Prav tako so bili odstavljeni štirje ministri nove južnokorejske vlade, ki so jih nadomestili s šestimi oficirji.

TIRANA. — Po štirinajst dni trajajoči sodnijski obravnavi so bile izrečene obsodbe proti skupini obtožencev, ki je baje pripravljala oboroženo vstajo v Albaniji. Štirje glavni obtoženci so bili obsojeni na smrt z ustrelitvijo, ostali pa na 15 do 25 let zapora. V obsodbi je rečeno, da je bila protidržavna organizacija osnovana po naročilu grške obveščevalne službe in naj bi hkrati služila tudi ameriški in jugoslovanski obveščevalni službi. V resnici pa je bil osnovni cilj te nove sodne mahinacije zastrašitev domače javnosti in želja, da bi se še nadalje poslabšali odnosi na Balkanu, še posebno pa z Jugoslavijo.

BOZEN. — Zadnjo nedeljo so bile v osmih južnotirolskih občinah, med temi tudi v Bozenu, občinske volitve, pri katerih so glavne stranke — demokristjani, liberalci, republikanci, Nennijevi socialisti in južnotirolska ljudska stranka — v bistvu obdržale svoje položaje, medtem ko so monarhisti in Saragatovi socialdemokrati zgubili na račun komunistov in neofašistov.

PARIZ. — V dobro obveščenih krogih prevladuje mnenje, da bi se francoski predsednik De Gaulle hotel sestati s predsednikom sovjetske vlade Hruščevom, ker je mnenja, da ameriški predsednik Kennedy ne more sam zastopati interesov Zahoda.

DUNAJ. — Medtem ko je prejšnji teden bivala v Avstriji delegacija vrhovnega sovjeta Sovjetske zveze, je te dni uradno obiskal našo državo predsednik Finske Kekkonen.

LEOPOLDVILLE. — Separatistični predsednik Katange, Čombe, je trenutno zaprt v nekem vojaškem taborišču blizu kongoške prestolnice. Zunanji minister centralne kongoške vlade je že svoječasno izjavil, da bo Čombe postavljen pred sodišče, ker je obdolžen veleizdaje in drugih zločinov.

BOZEN. — V nedeljo je bil vsled dinamitskega atentata prekinjen železniški promet pri Trbižu, na Dunaju pa je v nedeljo ponovno eksplodirala bomba pred italijanskim poslaništvom.

Ponosna jubileja dveh slovenskih založb

Skoraj istočasno sta pred nedavnim obhajali dve slovenski založbi — Državna založba Slovenije in Mladinska knjiga v Ljubljani — pomemben jubilej, ki je lahko v ponos vsemu slovenskemu narodu: Državna založba je izdala svojo 2000.knjigo, Mladinska knjiga pa svojo 1000.knjigo. Če upoštevamo, da obe založbi delujeta šele dobrih 15 let, potem so te številke vsekakor zgovoren dokaz za uspešen razvoj slovenskega povojnega založništva.

Državna založba Slovenije, ki je po obsegu dela in številu svojih izdaj najmočnejša založba Slovenije in celo na drugem ali tretjem mestu v Jugoslaviji, je po vojni izdala torej **2000 knjig,** katerih skupna naklada je dosegla **11,861.000 izvodov. To pomeni, da je založba izdala povprečno vsak tretji dan po eno knjigo.** Glede na to, da je to založba malega naroda in da največje založniške hiše po svetu izdajajo povprečno po eno gnjigo dnevno, predstavlja delo Državne založbe v minulih letih izredno velik uspeh.

Zanimivo je tudi pogledati, kakšne vrste knjig je založba največ izdala. Na prvem mestu so bili učbeniki in priročniki (v zadnjih 15 letih 846), sledila so leposlovna dela (386), nato muzikalije (277), periodika in znanstvena dela (148), poljudno-poučna dela (64) ter slovarji in umetnostna dela. **Najbolj uspešno je bilo leto 1951, ko je pri založbi izšlo 186 različnih knjig, najvišja naklada pa je bila dosežena leta 1949, ko je znašala skupno 1,128.254 izvodov.**

Mladinska knjiga v Ljubljani prav tako spada med najbolj aktivne slovenske založbe in je v petnajstih letih izdala **1000 knjig,** ki so v prvi vrsti namenjene mlademu človeku. Tukaj pa ne gre le za slikanice ali pravljice za otroke, marveč zavzema pomembno mesto kvalitetna literatura za starejše mladince. Na tem področju je bilo natisnjeno takorekoč že vse, kar je živega in aktualnega v slovenski kulturni dediščini od Levstika preko Župančiča do Grudna itd. Poleg tega pa je založba uspešno posegla tudi v starejšo in novejšo svetovno književnost.

Pri mladinski knjigi zavzemajo posebno mesto razne množične zbirke — Čebelica, Sinji galeb, Školjka in druge, ki so dosegle največjo naklado na Slovenskem in tiskajo danes **posamezne knjige teh zbirk v nakladi od 11.000 do 60.000 izvodov,** medtem ko povprečna naklada mladinske knjige znaša zdaj 7.400 izvodov. V zbirki za šolsko čtivo — Kondor — pa znaša danes program 40 knjig iz svetovne in 40 knjig iz domače književnosti, dočim predstavlja zbirka pravljic vseh narodov sveta največjo zakladnico ljudske etike.

Za letošnje leto ima Mladinska knjiga v svojem programu 180 knjig, od katerih jih je dobrih 50 že doslej izšlo. To pomeni, da izide pri Mladinski knjigi povprečno vsak drugi dan nova knjiga . . .

Že podatki o dveh slovenskih založbah potrjujejo pravilo, da se veličina naroda ne meri po njegovem številu, marveč po njegovih stvaritvah. Na področju kulture in zlasti založniške dejavnosti pa slovenski narod prepričljivo dokazuje, da ga smemo upravičeno prištevati med „velike" narode sveta!

KULTURNE DROBTINE

● V okviru majskih glasbenih prireditev v Wiesbadnu (Nemčija) je gostovala tudi beograjska Opera, ki je uprizorila Prokofjevo opero „Zaljubljen v tri oranže" in Massenetovega „Don Kihota", kateri je bil tokrat v Nemčiji prvič uprizorjen. Med solisti beograjskega ansambla je bil tudi član ljubljanske Opere Ladko Korošec, ki je doživel poseben uspeh in je moral na predstavi kar 29-krat pred zastor. „Wiesbadner Tagblatt" je o njem zapisal: Nepozabno doživetje je bila triumfalna človeška pojava Ladka Korošca, ki je bil z metalno čistim bas-baritonom naravnost čudovit.

● Prav tako kot razstava jugoslovanskega sodobnega slikarstva in kiparstva, ki je pravkar v Londonu, dokazuje zagrebški festival sodobne glasbe, da gredo jugoslovanski umetniki tudi na glasbenem področju v korak s sodobnimi stremljeni na področju umetnosti v svetu, je zapisal londonski „Times" o sedanjem jugoslovanskem festivalu sodobne glasbe v Zagrebu.

● Norveška producentska hiša „ABC" iz Oslo in jugoslovansko podjetje „Avala-film" sta sprejela scenarij norveškega pisatelja in scenarista Sigurda Evensmoa „Vodič" in obstojajo možnosti, da bo film posnelo jugoslovansko podjetje ob sodelovanju norveškega partnerja.

● „Zlato palmovo vejico" na letošnjem mednarodnem filmskem festivalu v Cannesu je kot najboljša igralka prejela italijanska „zvezda" Sofia Loren. Na festivalu je sodelovalo 30 držav in prav toliko filmov je nastopilo tudi v konkurenci. Medtem ko se je letošnjega festivala udeležilo zelo majhno število filmskih „zvezd", pa je bilo opaziti izredno veliko diplomatskih predstavnikov raznih držav.

● Poseben odbor je podelil letošnje Leninove nagrade. Nagrado za književnost so prejeli pesnika Aleksander Prokofjev in Aleksander Tvardonski ter pisatelja Mihail Šteimah in Smuul. Nadalje so bili nagrajeni slikar Sarian, pianist Rihter, dirigent Mravinski, scenarist Ježov in režiser Čuhraj. Za znanstveno delo pa je bila nagrada priznana lani umrlemu fiziku Abramu Ioffeju, učencu Wilhelma Röntgena.

Glasovi o naših pevcih

OB GOSTOVANJIH

● **V BEOGRADU:**

Resnično je bil izreden užitek, poslušati pesmi koroških Slovencev, ki prepevajo o topli ljubezni do domovine, o rodbinski sreči, o ljubezenski otožnosti vaškega fanta in dekleta, o hudomušnosti fantovskega življenja in o vseh onih manifestacijah koroških ljudi, ki jih ljubosumno čuvajo v svoji veliki ljubezni do rodnega kraja.

Številni zbor (okoli 90 pevcev) je s čudovitim zalaganjem izvajal spored ter s svežino in lepoto svojih moških glasov od pesmi do pesmi osvajal publiko. Dirigenta Pavle Kernjak in Zdravko Hartman sta zanesljivo in sigurno vodila svoj kolektiv in mu izvabila izenačen zvok ter glasbeno in ritmično sigurne dinamične odtenke.

»Politika«, Beograd

Ta amaterski pevski zbor z okoli 90 pevci ima predvsem pristen odnos do svoje narodne pesmi. Ljubi jo, zanjo se navdušuje in to navdušenje vnaša v interpretacijo. Če še upoštevamo, da je slovenska in predvsem koroška glasbena folklora večglasna, potem je popolnoma razumljivo, zakaj imajo koroški pevci posebno razvit odnos do zborovskega petja.

Dirigenta Pavel Kernjak in Zdravko Hartman sta znala zboru izvabiti izenačen, intonativno čist zvok. Posebno je treba poudariti, da je ta disciplinirani zbor dinamično elastičen in ritmično precizen.

S svojim nastopom je zbor koroških Slovencev navdušil publiko, katera ga je pozdravila z golgotrajnim aplavzom.

»Borba«, Beograd

● **V CELJU:**

Med gostujočimi zbori je posebno hitro našel pot do občinstva mešani pevski zbor „France Pasterk-Lenart" iz Železne Kaple in Št. Vida na Koroškem, ki se je odlikoval zlasti s toplim, prisrčnim podajanjem ljudskih pesmi.

»Delo«, Ljubljana

Posebno toplo so sprejeli mešani zbor iz Železne Kaple in Šentvida v Podjuni. Koroške pesmi so peli s posebno intonacijo, značilno za naše zamejske zbore, zelo umirjeno in občuteno.

»Mladina«, Ljubljana

Kot prvi je na nedeljski reviji nastopil mešani pevski zbor „France Pasterk-Lenart" iz Železne Kaple in Št. Vida na Koroškem, ki so ga navzoči že pred nastopom dolgo, prisrčno in burno pozdravljali.

»Večer«, Maribor

● **V KAMNIKU:**

Po dolgih letih zopet prihajajo v Kamnik pevci s Koroške onkraj Karavank. Danes vračajo obisk najstarejšemu slovenskemu pevskemu društvu LIRA iz Kamnika, ki je lansko leto gostovalo na Koroškem.

Dragi Korošci in pevci — prisrčno pozdravljeni!

Veseli nas, da ste nam prinesli prelepe koroške pesmi in še prav posebno nas veseli, da slišimo to pesem iz tako mladih grl. Zopet rastejo zbori mladih pevcev in v vašem težkem, toda izredno hvaležnem poslanstvu na Koroškem vam želimo kar največ uspehov.

»Program« koncerta v Kamniku

Ob gostovanju pevskega zbora „France Pasterk-Lenart" iz Železne Kaple in Št. Vida so Kamničani v nedeljo napolnili veliko dvorano Doma do zadnjega kotička. Koroška narodna pesem je vzbudila navdušenje in odobravanje.

»Ljubljanski dnevnik«, Ljubljana

Razširimo dejavnost in vpliv prosvetnih društev

(13. nadaljevanje)

V okvir najpreprostejših oblik klubskega življenja spadata tudi zabava in družabnost. Nič nimamo proti gostilniškim zabavam in veselicam, vemo pa, da le-te nikakor niso pripravne, da bi potom zabave in družabnosti povezovale naše prebivalstvo z društvom in da bi mu posredovale spoznanje po potrebi in koristnosti sodelovanja v prosvetnih društvih. Dandanes naša društva še ne razpolagajo s tolikim številom izvežbanih prosvetašev, da bi bila sposobna prirediti večie in vsebinsko pestre, istočasno pa kulturnovzgojne zabavne prireditve in veselice. Društva morajo za to svoj kader prosvetnih delavcev šele izvežbati. In najlažje ga bodo izvežbala na svojih klubskih večerih, če bodo nekatere od teh večerov pričela izvajati pod geslom: pokaži kaj znaš?

Pri sporedu takih večerov naj po svoje sodelujejo vsi udeleženci večera. V spored je mogoče vključiti poleg recitacij, solospevov in spevov v duetu ob gitari ali harmoniki še kratke zabavne prizore ali skeče, družabne plese (ples z metlo, ples za poslednjega moža, tekma parov z limonami itd.) ter šaljivo pošto. Taki večeri pa so tudi zelo pripravni za izvežbanje humorističnih napovedovalcev, ki jih po naših prireditvah tako pogrešamo.

Menimo, da bi pristop k organizaciji preprostih klubskih večerov, povezanih z zabavo in družabnostjo pod geslom: pokaži kaj znaš? aktivne mlade prosvetaše kmalu spravil iz sedanje zadrege, ko ne vedo, kako bi organizirali in vsebinsko izpopolnili družabne večere in veselice za širši krog prebivalstva. Poleg tega pa bi tovrstno društveno delo kmalu kultiviralo primitivne gostilniške veselice, ki danes zlasti med mladino ubijajo smisel za amatersko delo v prosveti in kulturi.

Druga stopnja klubskega življenja, kjer že prehajamo k obravnavanju kulturnoumetniških problemov in kjer se udeleženci lahko neposredno vključujejo v temeljitejše spoznanje področij kulture in umetnosti, mora biti vsebinsko v naprej deljena in pripravljena. Zdi se nam, da bi tudi po naših društvih to stopnio klubskih večerov lahko vpeljali, če bi jo delili na večere o literaturi in književnikih, na večere o filmu in igralcih, na večere o glasbi, glasbenih ansamblih in komponistih in na akademije ob raznih obletnicah.

Ta stopnja klubskih večerov je za društvo kot prireditelja v naših pogojih že zahtevnejša in zaradi tega tudi organizacijsko težje izvedljiva. Ona zahteva spretno izbrano in dobro pripravljeno gradivo, ki pa — če na tovrstne večere pravočasno mislimo — spet ni v nedosegljivi oddaljenosti. Vsekakor pa se zdi, da bi tovrstne klubske večere naša društva lahko priredila

- po predvajanju slovenskih in drugih filmov s kulturno vrednostjo;
- po gostovanju gledaliških ansamblov ali po organiziranem obisku gledaliških in opernih predstav, pa tudi pred lastno uprizoritvijo sodobnejših in za naše ljudstvo težje razumljivih odrskih del;
- pred ali po večjih koncertih (vokalnih in inštrumentalnih);
- ob obletnicah znamenitih pesnikov in pisateljev in
- ob zgodovinskih obletnicah našega narodnega življenja (dvajsetletnica izselitve in druge podobne obletnice).

Taki večeri, ki jih društva razumljivo morejo organizirati le ob sodelovanju ali po posredovanju Slovenske prosvetne zveze, so sila pripravna, da pomagajo odpraviti zaostalost v kulturni prebujenosti med nami, da povečajo smisel in ljubezen do kulturnih in umetniških stvaritev in da odpravijo plitvo zanimanje in nepoznanje kulturnih dobrin med širokimi plastmi ljudstva.

Taki večeri — dobro pripravljeni in spretno režirani — bodo kmalu privabili širši krog ljudi, ki bodo pričeli postavljati zahtevo po osebnem spoznanju tega ali onega pisatelja in pesnika pevca in igralca, po nastopu raznih ansamblov itd. Po tej poti se bodo vezi ljudstva s predstavniki slovenske kulture in umetnosti pričele vedno bolj poglabljati, samozavest ljudstva bo rasla in minevati bo pričela med nami tako težka doba »samorastnikov«, doba, v kateri smo v veliki meri zaradi svoje organizacijske in mobilizacijske okostenelosti na kulturno prosvetnem področju živeli svoje čedalje bolj zaostajajoče kulturno prosvetno življenje, ki nam je zlasti med mlado generacijo povzročilo vedno večje praznine. (Konec sledi)

Riko Debenjak razstavlja v Celovcu

Ravnatelj Moderne galerije v Ljubljani prof. Zoran Kržišnik je ob otvoritvi najnovejše razstave v celovški »Galeriji 61« imenoval Rika Debenjaka najboljšega predstavnika jugoslovanske grafike. In res spada Riko Debenjak med tiste slovenske odnosno jugoslovanske umetnike, ki so tudi v tujini bili deležni največjih priznanj: poleg Prešernove nagrade, najvišjega priznanja slovenskih kulturnikov in umetnikov, ter Levstikove nagrade, ki jo Mladinska knjiga podeljuje za najboljše ilustracije mladinskih knjig, je Riko Debenjak prejel tudi drugo nagrado na bienalu v Tokiu, medaljo na bienalu v Aleksandriji in prvo nagrado na bienalu v Sao Paolu.

S sedanjo razstavo svojih barvnih grafik iz zbirke »Stene« v Celovcu je Riko Debenjak naravnost presenetil vse, tiste, ki so njegovo delo že poznali, kakor še posebno tiste, katerim se je z njim odkril nov del slovenske umetnosti. »Debenjak pripoveduje,« je dejal prof. Kržišnik in s tem samo še poudaril vtis, ki ga na obiskovalca razstave napravi vsaka posamezna Debenjakova »stena«; vsaka zase je povest iz sredine življenja, povest živih ljudi. »Galerija 61« v Celovcu, Bahnhofstrasse 24, je odprta od ponedeljka do sobote od 10. do 12. in od 17. do 19. ure.

Jugoslovanske gledališke igre v Novem Sadu:

Nagrade „Sterijinega pozorja"

so bile podeljene za najboljše uprizoritve

Na šestih jugoslovanskih gledaliških igrah v Novem Sadu, kjer so sodelovale skupine iz vseh republik, so za zaključek podelili vsakoletne nagrade „Sterijinega pozorja", ki jih razpisujejo za najboljše uprizoritve, tekste, inscenacije, režijo in igralce.

Med letošnjimi nagrajenci je tudi večje število Slovencev. Tako je za najboljši dramski tekst prejel nagrado v višini 350.000 din slovenski pisatelj Dominik Smole za dramo „Antigona". Eno izmed nagrad za najboljše igralske storitve (200.000 din) je prejel član Slovenskega narodnega gledališča Jurij Souček za vlogo Kreona v drami „Antigona" in za inscenacijo iste drame akademski kipar Drago Tršar nagrado 120.000 din. Nagrada v znesku 150.000 din je bila priznana Mitji Mejaku za radijsko priredbo Cankarjeve novele „Zgodba o siromaku Šimnu", medtem ko je za režijo radijske drame Vasje Ocvirka „Ko bi padli oživeli" prejel režiser radiotelevizije Ljubljana Miro Kragelj nagrado Jugoslovanske radiotelevizije prav tako v znesku 150.000 din. Nagrajen je bil tudi Stane Potokar za vlogo Trpela v drami „Ko bi padli oživeli" (100.000 din), nagrada za uspelo izvedbo drame „Pričakovanje jutra" v znesku 360.000 din pa je bila priznana televizijskemu studiu iz Ljubljane.

Lovci in novi lovski zakon

S prvim junijem je spet dovoljen lov na srnjake, zaščitna doba za to zvrst divjadi je za letos končana. Za lov so lovske skupine in društva na več sestankih in razgovorih že napravila načrte, določili so število za odstrel dovoljene srnjadi in drugo. Veliko navdušenih lovcev že dolgo opazuje gibanje srnjakov in odslej jih bodo hodili čakat v jutranjih in večernih urah.

Lovci in prav tako tudi kmetje pa se bodo morali seznaniti z novim lovskim zakonom, ki ga je deželni zbor z glasovi SPÖ, ÖVP in KPÖ na zadnji seji pretekli ponedeljek sklenil po dolgih predhodnih posvetovanjih in živčni debati na zasedanju deželnega zbora. Proti zakonu so glasovali poslanci FPÖ.

Pravijo, da je smisel novega lovskega zakona, da pride do boljših odnosov med lovci in kmeti, ker prav kmetje so kot lastniki lovišč najbolj zainteresirani na smotrnem lovu, kajti ponekod, predvsem na gorskih kmetijah, povzroča divjad ogromno škodo na kmetijskih kulturah. Kljub temu pa je naloga lovstva, da ohrani stanje divjačine na primerni in ustrezni višini. Pri lovstvu bo kmetijstvo soodločalo z lovskoupravnim sosvetom, ki ga bodo sestavljali kmetje. Sosvet bo vplival na odločbe pri oddaji in upravi lovišč ter tudi pri določanju števila za odstrel dovoljene divjadi.

Bistvena sprememba v novem lovskem zakonu je, da bodo razpuščene lovske zadruge in namesto teh ustanovljeni občinski lovi. Za zasebno lovsko pravico, za katero je bil doslej pogoj, da je imel posestnik 300 ha lastnega lovskega področja, je prostornina znižana na najmanj 150 ha lovskega terena. Spremenjena je tudi lovska najemniška doba, ki je doslej trajala 10 let, na 6 do največ 10 let. Zvišano je število lovskih upravičencev: doslej je prišel pri jelenjadi in srnjadi na vsakih 300 ha po en lovski upravičenec, po novem zakonu pa pride lahko na vsakih 50 ali 100 ha površine po en lovski upravičenec.

Brez dvoma tudi ta novi lovski zakon ne bo zadovoljil vseh prizadetih, to je lovce in kmete. Lovci so protestirali že proti osnutku zakona, ker daje občinam večje pravice v lovskih zadevah ter proti temu, da so lovci premalo zastopani v občinskih lovskoupravnih sosvetih. Protest pa je ostal brez uspeha.

RAZNE VESTI

Pri Maloščah je motociklist Matevž Köstner v noči od nedelje na ponedeljek zadel v skupino treh pešcev, ki so vsi strmoglavili na cesto in se poškodovali. Strmoglavil je tudi motociklist Köstner ter se s svojim sovozačem na spremnem sedežu ponesrečil, kakor sta bila tudi pešca Kren in Čermenek hudo poškodovana, Zenkl pa je na srečo odnesel le lažje poškodbe. Vse štiri hudo poškodovane so z rešilnim avtom prepeljali v bolnišnico v Beljak.

Na Komlju nad Pliberkom je podivjal bik na paši ter se zaletel v Matevža Pinterja iz Čirkovč in ga občutno poškodoval, med drugim mu je zlomil mečnico.

Še pomnite, tovariši?

Pobudo za partizansko srečanje, da obiščemo družine, pri katerih smo se pogosto oglašali in zadrževali v zimi 1942/43, so dali tovarišica Marjetka ter tovariša Matjaž in Drago. Načrt je bil, da se zberemo vsi preživeli partizani prve koroške čete in gremo v taborišče, kjer je ta četa bila za časa vojne.

Kako prijetno, toplo in iskreno je tako srečanje more občutiti le tisti, ki je sam preživel in prestal vse težkoče prvega partizanstva Koroške v borbi proti fašizmu.

Sončna nedelja je bila 14. maja, kakršnih je v letošnji pomladi malo, ko je bilo že na Ravnah slavnostno razpoloženje v okviru občinskega praznika. Zaigrala je godba na pihala, zapeli so pevci študentskega pevskega zbora, slavnostni govor je imel stari koroški partizan tovariš Mišo na slavnostni seji občinskega ljudskega odbora v Domu železarjev. Na mah smo imeli občutek, da smo tovariši med tovariši.

V dolgi koloni, v dvanajstih avtomobilih, smo se peljali na grob koroškega ljudskega pisatelja in umetnika Prežihovega Voranca v Kotlje. Med narodnoosvobodilno borbo smo v kolonah hodili peš po teh hribih. V Kotljah sem srečal domačina tovariša Pijota, ki se je boril proti skupnemu sovražniku na Koroškem. Tovariško sva se objela, hkrati pa ugotovila, da sva se v letih, odkar se nisva več videla, postarala za šestnajst let. Pripovedovala sva si o najinih danes že velikih otrokih, ki jih ob koncu vojne še niti ni bilo na svetu.

Po okrepčilu na Ravnah se je naša partizanska kolona namerila v Črno. Na trgu v Črni je bilo polno ljudi, ki so nas pričakovali v »zasedi« z godbo na pihala in vencem cicibančkov ter pionirčkov. Spet smo se pozdravljali stari tovariši-borci, kajti z nekaterimi se že nismo srečali od leta 1943, to je dolgih osemnajst let. Spoznali smo se kljub temu, četudi malo spremenjeni, glas in iskrenost v očeh se nista spremenila. Stari možakarji od ganotja niso mogli spregovoriti prej besede, dokler se ni umirilo tisto globoko notranje navdušenje, ki privabi solze v oči.

V prijazni Črni se nismo dolgo zadrževali, kajti hrepenenje nas je vabilo v Toplo med tiste zlate ljudi pri Burjeku, Fajmutu, Kordežu, Končniku..., ki so v prvi zimi prvo koroško četo, nas vse, podpirali s prehrano, nas obveščali o premikanju sovražnika ter nas tako ščitili pred uničenjem. Prav tako so nam koristili ti dobri zavedni ljudje vse do konca vojne.

Visoko na peci smo imeli takrat naš prvi partizanski logar, topot smo ga šli obiskati. Dolga je pešpot do Končnika v logar. Pred osemnajstimi leti se mi ni zdelo daleč, se je pač spremenilo in človek čuti, da se je le postaral. V tistem času smo ponoči in v globokem snegu iz dneva v dan hodili iz tega logarja do Burjeka ali pa celo v Koprivno na javke k Mravlaku ali Golobovi Micki. Hodili pa smo tudi v Podpeco k Peršmanu in Čemru. Od starega logarja ni več druge sledi, kakor majhne ravninice v strmem gozdu, poraščenim z mahom in smrekami. Kakor nekdaj, smo pri Končniku tudi ob tem obisku zaplesali, saj je bila na izletu v to partizansko vas za nami tudi godba.

Naš cilj je bila še Koprivna, kar nam je svetoval tov. Mišo, kajti v tamošnji gostilni nas je čakalo polno ljudi. Zabrneli so motorji naših vozil in po strmini smo se spustili v dolino Bistre ter se podali naravnost k Šmelu v Koprivni. V tem kraju je bilo znova prijetno srečanje, po dolgih letih smo si tovariši stiskali roke in objemali so se stari soborci. Manjkalo tudi ni petja in godbe. Ko je bila že temna noč, so visoko nad hišo trije trobentači v lepih akordih zasvirali partizanske pesmi: Nabrusimo kose, že klas dozoreva..., Kmečki fantje in dekleta..., Pesem štirinajste..., Bilečanka..., Sredi pušk in bajonetov, sredi mrkih straž... in še Hej tovariši, ni nam žal krvi... V srce segajoči akordi sredi noči v planinski vasi so zapustili globok vtis pri mladih in starih, starejši pa smo bili v duhu spet mladi partizani.

Še to-le: Pristopil je k meni razmeroma mlad fant, prijel me je za ramo in mi globoko pogledal v oči. »Ali ste Vi Gašper?« me je vprašal in me gledal s svojimi kot dva goreča oglja črnimi očmi. Ko sva se spoznala, mi je povedal, da sva se srečala v Svinški planini, kjer je bil od maja 1944 do maja 1945. Franci Germadnik mu je ime, v Svinški planini za njegovo domače ime nisem vedel, ker takrat smo se klicali s partizanskimi imeni. Vprašal me je za Lucom, Tončijem, ki je bil mitraljezec, Magdo in drugimi. Mnogih imen se je spominjal in dejal, da je on eden redkih preživelih iz svoje domovine, ki so se borili na področju Svinške planine. Veliko teh počiva v skupnem partizanskem grobu v Št. Rupertu pri Velikovcu.

Na slavnostni seji na Ravnah smo se spominjali tudi padlih borcev iz prve koroške partizanske čete, med temi: komandirja Lojza, politkomisarja Milana, borcev Janeza, Robine in Gorkija. Padli tovariši so bili poklicno po večini delavci knapi doma iz revirjev. Svoja življenja so žrtvovali kot junaški revolucionarji in tokrat smo se jih spominjali vso pot s častjo in globokim spoštovanjem. V živem spominu so zaživeli med nami in zdelo se nam je, da so nas v duhu spremljali v zadoščenju, da smo ostali zvesti tradiciji partizanske borbe in nadaljujemo prizadevanje za dosledno uresničitev načel, za katere so premnogi naši tovariši dali svoje najboljše: za okrepitev trajnega miru v svetu, za bratstvo med narodi, za socialno enakopravnost vseh brez razlike.

Popoldne tistega dne pa smo se tudi že poslavljali. Servac je odšel na svojo kmetijo, Harkov se je odpeljal v službo, poslovili so se Marko, Stane z ženo, koroško partizanko, in tovariš Bor, moj prvi politkomisar. V gostilni v Črni smo ostali še Muri, Ciril, Milanček in Dolf. Iz prijetnega razpoloženja pa smo se od teh poslovili tudi Marjetka, Matjaž, Drago in Štefan ter pisec teh vrstic in se odpeljali na domove.

Naš sklep je bil, da se hočemo še srečati in videti. Takšna srečanja so za nas najlepša doživetja. V članih prve koroške partizanske čete in vseh, ki so se s puško v roki borili proti fašizmu, bo večno ostala zavest, da smo srečni, ko nas je zgodovina vključila v plemenito borbo proti teptalcem človeških pravic, kjer smo se zastavili s krvjo in življenjem za veliko zgodovinsko nalogo ter jo zmagovito zaključili.

Gašper

DOB PRI PLIBERKU

Pred nedavnim sta sklenila zakonsko zvezo za skupno življenjsko pot Marko Trampuš, Božičev sin v Dobu, bodoči naslednik očeta na rodni domačiji, ter Hermina Vodivnik, hčerka znanega železničarja, doma na Letini pri Šmihelu. Po poročnih obredih je bilo veselo ženitovanjsko slavje v domači gostilni pri Komarju pri Luciji. Gostje, sorodniki in domačini, so se z mladim ženinom in mlado nevesto prav dobro imeli, ter jim bo vesela svatovščina ostala dolgo v prijetnem spominu. Kakor je bila na ženitnini radost doma, tako so želeli gostje, da bi bilo mladima novoporočencema lepo tudi na skupni življenjski poti.

Oba, ženin in nevesta, izhajata iz zdravih korenin našega ljudstva, iz vzornih družin, v katerih sta črpala in si osvajala tudi dobro vzgojo, da sta zrasla v značajna človeka naše vasi. Markov oče, Jurij Trampuš, je z naporom, trudom in znanjem svojo kmetijo vzorno uredil in moderniziral ter je priznan kot napreden in razumen kmet, ki mu je kmetovanje in ljubezen do očetove dediščine smisel in vsebina življenja. Njegovo kmetijo so že večkrat obiskale ekskurzije učencev kmetijskih šol. Božič pa ni skrbel le za gmotno blaginjo, temveč tudi za vzgojo in izobrazbo svojih otrok.

Prav tako je tudi nevesta iz zgledne številne družine, kjer tudi polagajo največjo skrb za dobro vzgojo otrok in plemenito prizadevanje tudi ni ostalo brez uspeha.

Mladima novoporočencema iskreno čestitamo!

Prehitevanje z motornimi vozili je vedno nevarno

Stalna opozorila v tisku in radiu ter bridke izkušnje še vedno ne zaležejo: teden za tednom, da iz dneva v dan, se še vedno primerijo nesreče, ki jih povzročajo šoferji z neprevidnim in po večini nepotrebnim tveganim prehitevanjem. Zakaj se nekaterim tako mudi, da ogrožajo varnost življenja in zdravja soljudi na cestah, je nerazumljivo. Menda še vedno velja stari pregovor, da se tudi počasi daleč pride; veljajo pa tudi nova napotila za vozače motornih vozil, da je pametneje priti dve uri pozneje na cilj, kakor pa dve uri prej v bolnišnico ali pa predčasno in nenaravno končati življenje na cesti.

Strahotna nesreča se je primerila koroškim potnikom iz Borovelj in Podljubelja na cesti pri Judenburgu na Štajerskem. Osebni avtomobil, ki ga je vodil Erich Nessmann iz Borovelj, je hotel prehiteti šofer z nekim drugim osebnim avtomobilom. Pri prehitevanju je zadel v Nessmannov voz, da ga je zaneslo na levo stran ceste ter se je nekajkrat prekucnil in končno treščil v vrata garaže neke mehanične delavnice. Nesreča je bila usodna, triletni Adolf Regut iz Borovelj se je na glavi tako poškodoval, da je kmalu potem, ko so ga prepeljali v bolnišnico v Judenburg, podlegel smrtonosnim poškodbam. Hude poškodbe sta odnesla tudi vozač Nessmann ter Helena Köstinger iz Podljubelja, lažje poškodovana pa sta bila Franc Köstinger iz Podljubelja in Elizabeta Nessmann iz Borovelj. Tudi te štiri ponesrečene so spravili v judenburško bolnišnico.

Šofer, ki je s svojim prehitevanjem povzročil krvavo nesrečo, je pobegnil z avtomobilom in se ni zmenil za žrtve, kar je gotovo brezvestnost brez primere. Za šoferjem, ki je vodil avto s štajersko znamko, so seve takoj uvedli zasledovanje.

Izvleček iz voznega reda zveznih železnic

veljaven od 28. maja do 30. septembra 1961

CELOVEC — BELJAK

Odhod iz Celovca: 1.14 (od 16. 7. — 10. 9.), **2.53, 3,46** (v sobotah, nedeljah in ponedeljkih od 24. 6. — 11. 9.), **4,09,** 5.45 (v delavnikih razen sobote), **6.08,** 6.40, **7.00,** 7.40, 8.55, **9.33, 10.57,** 11.28, **12.30,** 12.37, **13.24, 13.40** (od 24. 6. — 10. 11.) 13.50, **14.30,** 14.55, **15.25,** 16.38, 17.25, **17.46,** 18.45, **20.51,** 21.20, 23.47. **Odhod iz Beljaka: 0.02, 2.16, 4.40,** 5.43, (v delavnikih), 6.40, 7.35, **7.58,** 8.50, 10.10, **11.37,** 12.35, **13.32,** 13.43, **14.18, 15.51, 16.00,** 16.25, **17.20,** 17.38, **18.04,** 18.45, **19.28, 19.31,** 20.53, 21.45 (v sobtah, nedeljah in ponedeljkih od 24. 6. — 11. 9.) **22.13.**

CELOVEC — PODROŽČICA

Odhod iz Celovca: 6.40 (v nedeljah od 25. 6. — 27. 8.), 7.45 (Jesenice 9.02), 13.46, (Jesenice 18.50), 17.35 (od ponedeljka do petka), 18.50 (Jesenice 20.30). **Odhod iz Podrožčice:** 6.33 (Jesenice 5.55), 11.20 (Jesenice 10.55), 16.15 (Jesenice 15.50), 19.00 (od ponedeljka do petka), 20.05 (v nedeljah od 25. 6. — 27. 8.).

CELOVEC — PLIBERK

Odhod iz Celovca: 5.20, 8.35, 9.10, 11.00 (Wolfsberg), 13.47, 18.08, 19.20 (Wolfsberg). **Oodhod iz Pliberka:** 5.40, 6.40, 7.24, 9.32, 11.07, 14.05, (v delavnikih) 16.25 (v nedeljah in praznikih 17.52.

SINČA VAS — ŽELEZNA KAPLA

Odhod iz Sinče vasi: 6.20, 10.05, 14.40, 18.53. **Odhod iz Železne Kaple:** 5.05, 10.05 v delavnikih, 10.22 v nedeljah, 13.05 v delavnikih, 13.23 v nedeljah, 16.53 v delavnikih, 17.08 v nedeljah.

PLIBERK — PREVALJE

Prihod v Pliberk: 8.45, 18.20. **Odhod iz Pliberka:** 9.40, 19.23.

KOLEDAR

Petek, 2. junij: Peter
Sobota, 3. junij: Klotilda
Nedelja, 4. junij: Frančišek
Ponedeljek, 5. junij: Bonifacij
Torek, 6. junij: Norbert
Sreda, 7. junij: Robert
Četrtek, 8. junij: Medard

Tudi dobri ljudje so še na svetu

V življenju pridejo pogosto težkoče in neprijetnosti, ki prizadejo zaradi različnih okoliščin to ali ono družino. Je večkrat tako, kakor pravi star pregovor: Danes meni, jutri tebi! Na žalost je veliko ljudi, ki ob težkočah svojega bližnjega uživajo in se veselijo. Na veselje pa so še tudi izjeme.

Primerilo se je, da je prišla v težave tudi družina, katere hčerka obiskuje strokovno šolo v Celovcu. Razred je imel predviden šolski izlet ter so stroški vožnje znašali menda 63 šilingov. Tista deklica pa je rekla profesorju: „Gospod profesor, oprostite, jaz se izleta ne bom udeležila". Profesor jo je pogledal in ker je smatral, da se je učenka odpovedala zaradi gmotnih razmer, je dejal: „Marija, ti pojdeš z nami, denar bom jaz priskrbel." Morda se je učenka iz trenutnega duševnega nerazpoloženja hotela odreči izletu, ker ta denar bi družina še spravila skupaj. Lepa dobrohotena beseda profesorja pa je nanjo nad vse ugodno vplivala, bila ji je v vzpodbudo in z veseljem se je udeležila izleta. O dogodku je seve pripovedovala doma in vsem se je nekaj zganilo v srcu v lepem spoznanju, da so tudi dobri ljudje še na svetu.

Noge časa

Pod neko streho je živela lastovica, ki je imela dva otroka. Imela ju je neizmerno rada. Hranila ju je z mušicami, česala s kljunom, ponoči pokrivala s perutmi in jima pela najlepše uspavanke. Ko sta ptičici dorasli, jima je rekla:

— Poslušajta, otroka, vidva nista več majhna. Čas je, da se naučita letati!

— Pa zakaj bi letala? — sta rekla otroka. — Saj nama je tu dobro! Sediva v toplem gnezdu, hraniva se z žuželkami in za nič ne skrbiva.

— Večno ne bosta čepeli tu! Kmalu bo treba daleč poleteti.

— Daleč ne bova poleteli, bolele bi naju peruti.

— Tedaj bosta pa od lakote poginili.

— Ne bova poginili, mama, ti naju boš hranila!

— Kaj, mar mi hočeta večno sedeti na vratu? — se je jezila lastovica. — Kaj bo z vama, ko ne bo mene?

— Kako da ne bo tebe? — sta se ptičici čudili.

— Popolnoma preprosto. Ko bo postalo hladneje, bom odletela na jug. Tam je toplo, drevje je vedno zeleno, žuželk in mušic pa je na pretek. Vidve pa bosta tu poginili od mraza in lakote.

Toda leni ptičici nista hoteli zapustiti toplega gnezda. Zaman ju je lastovka nagovarjala:

— Poglejta nebo! Vidita, kako je visoko in prostrano! Mar ne želita, da se vzdigneta in poletita? Če nočeta v nebo, poletita v stepo, med cvetje, jezera, polja in loge.

— Midve tudi s strehe vse vidiva!

— Neumni sta! Mar hočeta od tu videti našo veliko Kitajsko, vse njene stepe in polja, gore in reke! Na svetu ni lepše reke, kakor je naša Rumena reka. Izvira v visokih gorah in teče tisoče kilometrov daleč. Na svetu ni močnejše reke, kakor je naš Jangcekiang. Njegovi peneči valovi dospejo daleč. In kitajska morja! Kitajske gore! Na svetu ni globokejših morij niti višjih gora! Kaj bosta delali, ko bo minilo poletje?

— Poletje bo mnilo?

— Vsekakor, poletje in jesen — vse bo minilo. Minuta za minuto, ura za uro, mine čas kakor pot pod nogami potnika.

— Mama, ti se šališ! — sta se ptičici smejali. — Ali čas lahko hodi? To pomeni, da ima noge? Prijeli ga bova za noge, pa ne bo mogel hoditi.

Ko je lastovica odletela po hrano, sta ptičici zleteli iz gnezda, da bi videli noge časa. Izleteli sta s svojimi slabotnimi perutmi in začeli kljuvati sence. Sence so se odmikale vedno dalje in jih nista mogli zadržati. »To niso noge časa,« sta si mislili ptičici. Odleteli sta, da jih poiščeta na drugih krajih. Na poti ju je ujela noč. Trapila ju je lakota. Posrečilo se jima je, da sta ujeli gosenico, ki sta jo s slastjo pojedli. Ko sta sedli pod vrbo nad jezerom, je izšel mesec.

— Glej, kaj je tam, — je rekla ptičica, ki se je bila zagledala v jezero, po katerem je plavalo zrcalo meseca.

— Vidiš noge časa! Zgrabi jih!

Spustili sta se v vodo in malodane, da se nista zadušili. Komaj sta se rešili in se potem otresli.

Drugi dan sta prispeli do velike reke. Videli sta, da se premika, da teče in verjeli, da sta na sledi nogam časa. In neumni lastovici sta zavili po njenem toku.

Dnevi so minevali. Bilo je vedno hladnejše. Hrano sta dobivali zmerom teže in vedno pogosteje sta pomišljali na mamo, ki je bila zdaj nekje na jugu. Obnemogli ju je dohitela jata divjih gosi. Jata se je ravno odpravila na jug. Gosak, vodja jate, jih je vodil. Majhni lastovki sta se s kljuni držali za repa dveh močnih gosi. Bilo jima je težko. Oviralo ju je dihanje, toda izrabljali sta vse moči. Polagoma sta se na let privadili. Vzdržali sta proti vetru in v mrazu, v temi in dežju. Goski sta ju izpodbujali. Mnogo dni in mnogo noči sta leteli nad Kitajsko.

Kitajska je velika dežela. Veter ima lahke in nagle peruti, toda tudi on ne more preleteti vse Kitajske. Nad Kitajsko se razni vetrovi ne preganjajo. Eden piha z juga. To je dobri veter, ker je topel. Prileti do Rumene reke in leže, da se odpočije. Drugi pa je hujši. To je severni veter, ki leti s severa na jug in hoče prodreti do južnih morij. Toda pot je predolga. Prileti do reke Jangcekiang in omaga. Zapadni veter drvi proti vzhodu, pa nikakor ne more doseči polotoka Šantunga. Vzhodni veter želi, da pride do Himalaje, pa mu zmanjka moči...

Gosi in lastovki so letele neprenehoma. Nad visokim in prostranim jezerom so se razšle. Lastovki sta morali naprej na jug, tam nekje je bila njuna mama. Preleteli sta velikansko sončno morje. Obale so obrobljale rdeče pečine in večno zeleno drevje. Poleteli sta in na vrhu najvišjega drevesa zagledali lastovko, ki je žalostno gledala v daljavo.

— Mama! — sta zaklicali nenadoma.

— Od kod, moja otroka? Tako močni sta in veliki.

— Da, — sta rekli, — iskali sva noge časa, pa jih nisva našli.

— Otroka, to se pa motita. Našli sta jih! Okrepili sta se, postali sta pogumnejši! To pomeni, da sta jih našli in ujeli. Toda če povesita peruti, prepojene z uspehom, vama bodo noge pobegnile.

— Ne, mama, ne bodo nama pobegnile. Leteli bova na vse strani Kitajske. Od najvišjih vrhov Himalaje, čez globoke vode Rumene reke in Jangcekianga, do Rdečega trga v Pekingu.

Peruti so močne.

In lastovki sta se vzdignili. Stara lastovka je stala na vrhu najvišjega drevesa, gledala za njima in jima veselo mahala s perutmi. Njeno pozdravno pesem so odnašali valovi morja.

Cin Čžao-Jan

Lisica in ptica

Lisica je hodila po gozdu. Spodaj je rasla lepa zelena travica, zgoraj na drevesu je sedela ptica in pela. Lisica jo je pogledala in ji rekla:

„Pridi, draga tičica, dol, da se malo posprehodiva po zeleni travici in poklepetava."

„E, lisička, ne grem dol. Poznam tvoje modrosti. Ti bi se rada okrepčala z menoj," je rekla ptička.

„Nikar ne misli tako grdo o meni, tičica zlata. Zdaj smo dobili take zakone, da žival ne sme nič žalega storiti živali."

Takrat pa naenkrat pripode psi zajca. Lisica stisne rep med noge in zbeži. Ptica zgoraj pa de:

„Kam bežiš, lisička? Saj ne sme storiti žival živali nič žalega."

„E, psi še ne poznajo novega zakona," pravi lisica in teče, kar ji dado noge.

Hrvaška ljudska bajka

Tone Pavček:

Če ste pametni

Kdo vam je rekel, da ni več žar ptice,
ne volkodlaka, nobenega škrata!
Kdo vam je tvezil tako neumnost!
Prosim lepo vas! Dajte no mir!

Ko vi zasanjate, slednji večer,
brž ko zasveti mesec za plotom,
z zlatim pretankim protom
žene na trate vile in škrate
na ringarajo pa še na pir.

Tamkaj posedajo, potlej zasedajo,
misli učene predse razpredajo,
končno zarajajo,
vam v spanju nagajajo
in se hihitajo, hihi hihitajo,
dokler ob zori pred dnem ne popihajo.

Če ste kaj umni, urni, pogumni,
izpod odeje levico stegnite,
škrata zgrabite,
(če se da, lahko dva!)
si ga oglejte, a potlej molčite
in ne govorite,
da v dvajsetem veku
ni škratov na svetu!

Sin moj

Vriskaš in skačeš,
igraš se lepo
ne veš, kaj bodočnost
prinesla ti bo.

Če bi ti bilo
težko živeti,
ne toži nikomur,
znaj potrpeti!

Vedi, da večno
ploha ne lije,
da tudi za točo
sonce posije.

Če bi ti bilo
živeti v sreči,
ljudi ne preziraj,
pomagaj v nesreči!

Kakorkoli ti bodo
potekala leta,
spomni se, sin moj,
tega nasveta.

Deklica veka

(Slovenska narodna pravljica)

Deklica je pometala in našla krajcar. Za ta krajcar je kupila piskrc in je šla jagode nabirat. Tam jo je zajela noč. Deklica je prekucnila piskrček in zlezla vanj, da bi prenočevala. Kmalu je pribrenčala muha in prosila, ali sme pod streho.

Deklica pravi: „Kar sem notri pojdi, zate bo že še kaj prostora." Komaj je muha notri, prileze žabica, potrka in vpraša: „Kdo je tam notri?"

Deklica pravi: „Jaz, sirota deklica in muha pobrculja."

Tudi žabica prosi za streho, deklica pa jo povabi: „No, pa pridi še ti noter, se bomo že stisnile!"

Potem priskače še zajček, potrka in vpraša: „Kdo je tam notri?"

„Jaz, sirota deklica, muha pobrculja in žabica pokrculja!" Zajec prosi: „Ali daste še meni malo prostora?"

„Kar skoči notri, nam bo pa topleje!"

Pozneje pride še lisica: „Kdo je tam notri?"

„Jaz, sirota deklica, muha pobrculja, žabica pokrculja in zajec — novi hlapec!"

„Bo pa še zame kak kotiček," pravi lisica in se zmuzne noter.

Ponoči pricota še medved in vpraša: „Kdo je tam notri?"

„Jaz, sirota deklica, muha pobrculja, žabica pokrculja, zajec — novi hlapec in lisica pridna deklica!"

Medved pa nič ne prosi, marveč kar rine noter.

Toda piskrček poči, deklica pa veka.

Korenine

Dobrica Ćosić

Toda čeprav se je Adam jokal „ne dam te, ded", in grizel biričem hlače, ker jim ni mogel prizadeti nič drugega, se je on vendarle stresal, ker gre morda poslednjič v Palanko. Biriči pravijo, zato ker je nekdo streljal na kralja, bodo pobesili vse radikale, to pa je tuje in njegova sramota je, da bi ta, ki ostaja med jeseni, postal gospodar in naslednik Aćima Katića. On noče, čeprav ga, pravijo, peljejo, da ga obesijo, noče, da bi bilo tuje seme njegovo, da bi podedovalo njegovo hišo in njive in nakotilo otroke, ki se bodo vsi pisali Katić, in da bi se še tretje Adamovo koleno hvalilo pred ljudmi, da mu je bil ded Aćim Katić, tisti, ki so ga obesili, ko je bil ubit kralj Milan. Od besa bi hotel iztrgati roke iz vrvi, ker to ni njegov vnuk, ker noče, da bi umrl in da bi slavo te smrti podedovala tuja kri. Daje si besedo, da bo pazil, kako mu bodo natikali zanko vrvi na vrat. Poslušal je zgodbo, kako so po timoški vstaji obešali popa Miloja, pa so mu zajeli z vrvjo tudi brado, pop je visel mrtev, kakor da ga niso obesili, temveč ko da so mu izpulili brado in ga zadavili z njo. On bo zahteval, naj mu odvežejo roke, brado bo lepo izvlekel čez zanko in rekel glasno, zavpil bo, da bo slišalo ljudstvo, mora biti navzoče ljudstvo, ko obešajo Aćima Katića, zavpil bo: „Tisto, kar se v moji hiši imenuje Adam, ni moj vnuk. Ni moja kri. Tujec mi ga je podtaknil v gnezdo. Ne priznam ga za svojega, ljudstvo. Poslušajte, za menoj ne ostaja živega nič mojega!" Dolgo govori, biriči ga priganjajo in grozijo, vidi temen madež na Djordjevih ustnicah in čuti, da se mu bo srce razpočilo od žalosti, ker ni videl Vukašinovih otrok. Vedel je, da ima hčer in sina. Želel ju je videti in iskal ju je, kadar koli je odhajal v skupščino v Beograd.

Kradel se je po ulicah okoli Vukašinove hiše, velike hiše z vrtom, ki jo je dobil z doto. Misleč o hiši, je vedno mislil, da je postavljena s krajo iz državne blagajne, da je znoj siromakov in zato prekleta, pa se je vendar bal za Vukašinovo usodo, in še bolj za usodo njegovih otrok, zakaj prekletstvo ljudstva naposled kaznuje vsakogar. Žal mu je bilo samo otrok, ker se bosta pokorila za očetove grehe. Nedolžna sta kakor piščančka in nista kriva, da so okna iz pisanega stekla in da so na zelene lestvice nabodene rdeče in modre krogle ob stezicah z mestnim cvetjem, ki ne diši, in ne vesta, kaj je travnik. Tedaj je bila njegova žalost še težja in gostejša, ker njune bose nožice nikoli ne bodo stopile na dedov veliki travnik z mehko, pisano travo, ki diši tudi, ko je pokošena. Siromačka ne vesta niti, kaj je seno, ne, kaj je krava, ovca in majhen prašiček, in nista kriva, da se igrata pod tem jalovim gosposkim drevjem z živordečim listjem, listjem repe. To drevje, ki ga je zasadil Tošić, nikoli ne rodi. Ej, ko bi ta dva vedela, kakšen sadovnjak ima njun ded!... Opiral se je na palico, tlak je potrkaval, on pa je stiskal solzo v očeh in oprezoval izza ogalov, kakor da je malopridnež in ne poslanec, ki ga je slišati daleč naokoli, in kmečki voditelj, na smrt ga je bilo strah, da ne bi srečal Vukašina, da ga ta ne bi videl, kako se kakor pes čuvaj plazi okoli njegove gosposke hiše, v času pred sončnim zahodom. Tedaj se mestni otroci navadno igrajo pod lipami. Približeval se jim je in strmel v njihovo odsotnost za vse, kar ni igra, in v nobenem izmed njih se mu ni posrečilo spoznati Vukašina. Morda sta se izvrgla po materi in Tošiću, ga je še močneje zabolelo. Tedaj se je zmračil in, gladeč si z levico dolgo brado, potem ko je še enkrat pregledal ulico, strogo vprašal: „Čigav si ti, mali?" Katerikrat mu otrok, zatopljen v svojo otroško brezciljnost, ni odgovoril. „Čigava si ti, mala?" je nadaljeval, sramujoč se. „Očkova." — „In kako je ime očku?" — „Kaj je to tebi mar?" Nikoli vaški otrok ni tako nesramen kakor ta gosposka zalega, je mislil, hitro odhajajoč, in palica je pritrkavala ob njegovem bežanju po turškem tlaku, pusto, boleče, kakor da nekdo po njegovi posušeni glavi tolče razširjeno slabost, ker se ne more ogibati poniževanju.

In zavoljo tega je še huje sovražil Vukašina, od njegove izdaje pa nikakor ni mogel pobegniti, ni si mogel kaj, da se ne bi hranil z njenim strupom, pa se je drugega dne spet vrnil v kratko ulico z velikim vrtom in edino hišo z okni iz pisanega stekla v zgornjem loku, in vprašal otroke drugače: „Poslušaj, mali: kako je ime tvojemu dedu?" Vprašal je tako, ker se je spomnil, da bo otrok prej povedal dedovo ime kot očetovo, ker otroci rajši govorijo o dedu. Vprašal je tudi zato, ker je, skrivaje upanje sam pred seboj, upanje z dna zavesti, vendarle za nekaj trenutkov upal, da bo kateri izmed otrok izgovoril njegovo ime. Ko bi si bil preudarjal tak domislek, bi bil prišel do tega opravičila: čeprav je Vukašin, menda vendarle ni tako nečloveški, da otrokoma ne bi povedal, kako se imenuje njun ded. In kadar je otrok odgovoril ime, ki ni bilo ne njegovo ne Tošićevo, je zamolklo zastokal od olajšanja, ker ni slišal, da bi bil Tošić nekomu ded, da bi nekdo imenoval za svojega deda njegovega sovražnika, ki mu je vzel sina in presekal življenje v korenini.

Prihaja čas borbe

proti krompirjevi plesni in krompirjevcu

Pisati podrobno o krompirjevi plesni kot bolezni in o krompirjevcu kot najnevarnejšem uničevalcu krompirjevih nasadov menda ni več potrebno. Bolezen in škodljivec sta znana in jih po vsem, kar se zadnja leta v tem času o njihovem preprečevanju in uničevanju piše in govori, pozna vsak kolikor toliko skrben kmetovalec.

Krompirjeva plesen je bolezen, ki nastopa počasi in takorekoč neopazno, zato jo v prvem stadiju prav lahko spregledamo. Ko pa krompirjevi listi in stebla predčasno porjavijo in se posušijo, ni za nasad nobene pomoči več. Škoda po krompirjevi plesni je velika. Bolezen močno zmanjša pridelek gomoljev, le-ti pa so po povzročitelju bolezni okuženi in pričnejo v kleti ali skladišču rjaveti in gniti ter postanejo neužitni.

Pojav krompirjeve plesni pospešuje zlasti deževno vreme in navrhno pripekajoče sonce. Čim več je koncem maja in v juniju dni, ko se naglo menjata dež in soparno vreme, tem večja je nevarnost krompirjeve plesni. Neizogiben pa je pojav plesni tam, kjer smo vzeli za seme gomolje iz nasada, ki ga je lani napadla plesen.

Za sedanji letni čas edino učinkovito sredstvo proti krompirjevi plesni je pravočasno in večkratno škropljenje nasada z bakrenimi pripravki, kot so Cupravit, Vitigran, Cuprantol itd.

Škropljenje proti krompirjevi plesni lahko povežemo s škropljenjem proti krompirjevcu. K škropilu proti plesni primešamo pripravke proti krompirjevcu. V zadnjih letih pa so prišli na trg tudi že kombinirani pripravki, ki učinkujejo tako proti krompirjevi plesni kakor proti krompirjevcu. Tak pripravek je n. pr. COLOTOX (5 do 6 kg/ha).

Navodila glede priprav škropila in njegove koncentracije so razvidna na ovoju pripravka. Proti plesni pričnemo škropiti krompirjev nasad prej, preden smo opazili na listih rjave pege, najpozneje pa, čim smo prve od njih opazili. Proti krompirjevcu pa pričnemo škropiti, čim so se na listih pojavile prve rdeče, značilno vzbočene ličinke hrošča. Tudi tu ne smemo čakati, da se bodo iz njih razvili hrošči, ki bodo ob prvem soparnem dnevu vzleteli in okužili bližnje in daljne nasade.

Škropljenje proti plesni in krompirjevcu moramo večkrat ponoviti, pravzaprav po vsakem dežju, najmanj pa — zlasti proti plesni — vsakih 10 dni vse tja v mesec julij.

Ob koncu bodi le še pripomnjeno, da je škropljenje proti krompirjevcu pod kaznijo obvezno. Pa še to ne pozabimo, da se oboje škropljenje absolutno izplača.

Nekaj misli o zelenem krmljenju goveje živine

Ko pričnemo pomladi z zelenim krmljenjem živine, vedno spet pride do pogrešk tako v pogledu pravilne preskrbe živine s hranilnimi snovmi kakor tudi v pogledu varčevanja z dragocenimi beljakovinami. Še vedno gledamo v glavnem na sitost živali, pri tem pa pozabljamo, da morajo tudi v zeleni krmi biti hranilne snovi v določenem razmerju, če hočemo doseči odgovarjajočo molznost in rastnost naše živine.

Molznosti in rastnosti živine najbolj odgovarja krma, v kateri je poleg ustreznega odstotka sušine in mineralnih snovi razmerje med beljakovinami in škrobnimi enotami 1:6. Z drugimi besedami: molzni živini in doraščajoči mladi govedi najbolj odgovarja krmna mešanica, kjer odpade na kg beljakovin 6 kg škrobne vrednosti. Tega razmerja pa v mladi travi, mladi lucerni in pri vigredni paši ni. Mlada trava, mlada lucerna in vigredna paša so sicer bogate na beljakovinah, a revne na škrobnih enotah. Prav to pa je vzrok, da pomladi ob nepravilnem prehodu na zeleno krmljenje in pašo molznost krav pade in da dobi živina drisko.

Molznost krav in priraščanje mladih goved pomladi ne bosta popustili, če bomo po zeleni krmi ali paši vrgli v jasli slabšega sena, ki smo ga v ta namen prihranili. Krave ga bodo sedaj enako rade žrle, kakor pa pozimi dobro seno ali sedaj mlado lucerno ali travo, njihova molznost ne bo padla, temveč bo ostala na dosedanji višini ali pa se bo celo povečala.

To splošno napotilo glede zelenega krmljenja pomladi naj upošteva vsak kmetovalec, čeprav ne ve, koliko vsebuje mlada trava ali lucerna beljakovin in škrobnih vrednosti. Svoje krave naj nasiti z zeleno krmo, vendar ne preko mere, navrh pa naj jim da še sena ali slame jarin, kolikor je požreti hočejo.

Čim bolj se vendar približujemo poletju, tembolj pričnejo navadno pojemati zaloge sena in tudi slame na skednju. To je ravno tako naraven pojav kakor pa to, da prične v zelenih rastlinah odstotek beljakovin pojemati, čim starejše te postanejo. V travah, ki odcvetevajo, je komaj še polovico tistih beljakovin, ki so jih vsebovale v svoji mladostni dobi pred cvetenjem. Njihova krmna vrednost se od tega časa naprej čedalje bolj približuje krmni vrednosti slame. **Iz tega razloga nikoli ni priporočljivo, če pri zelenem krmljenju pospravimo najprej en travnik ali njivo in gremo šele potem kosit zeleno krmo na drugega. Preudaren gospodar tega ne bo napravil, temveč bo tudi čez leto mešal krmo goveji živini, zlasti pa molznicam. Vedno bo pokladal nekaj mlade trave, lucerne ali druge krmne mešanice, nato pa bo vrgel v jasli še trave, ki že odcveteva ali ki je že odcvetela. Tako bo krmo najbolj izkoristil in prihranil za zimo največ doma pridelanih beljakovin.**

Le še 150.000 konj v Avstriji

V letu 1960 se je število konj v Avstriji zmanjšalo za 12.759 glav in je znašalo pri štetju 3. decembra p. l. le še 150.241. Od leta 1938 je število konj padlo za 40 %. V gornjem številu zavzemajo prvo mesto delovni konji v starosti od 3 do 14 let (121.700), starejših delovnih konj so našteli 17.700, mladih konj pa 10.850.

Na Koroškem so pri tem štetju našteli le še 19.700, na Predarlskem pa komaj 1.800 konj. Manj konj kot Koroška imajo še Tirolska, Solnograška, Gradiščanska in Dunaj.

Naglo padanje števila konj in istočasno naraščanje števila kmetijskih traktorjev bo verjetno že letos privedlo do tega, da bo v Avstriji število traktorjev enako številu konj.

Subvencije za nakup krav in telic

v okviru akcije za pobijanje goveje tbc.

Kakor znano, so v okviru akcije za pobijanje goveje tbc imeli doslej gorski kmetje pravico do subvencije pri nakupu krav in telic za izpopolnitev svoje goveje črede. Subvencija je znašala 500 šil. na kravo ali telico, ki je bila kupljena iz črede, katere lastnik ima izkaznico, da je njegova črede prosta tbc in bangove bolezni.

Po odloku ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo od 10. maja 1961 so te subvencije, veljavno nazaj od 1. januarja 1961, deležni tudi ravninski kmetje in sicer za nakup kvečjemu 10 krav ali telic,

- če so imeli v hlevu več kot polovico reagentov,
- če so reagente v redu v teku 3 mesecev prodali in
- če skupno število goved ni večje od 20 glav.

Prošnje za naknadno dodelitev subvencije je treba vložiti v teku prihodnjih 3 tednov.

Preudarki k pasemskemu vprašanju v naši govedoreji

Doslej smo v našem razglabljanju o pasemskem vprašanju v naši govedoreji in o produktivnosti naših govejih pasem spoznali že vrsto argumentov, ki govorijo za to, da bi sedanjo akcijo pobijanja goveje tbc izkoristili za postopen prehod od naših udomačenih pasem — marijadvorcev in pincgavcev — na produktivnejšo pasmo. Pri tem smo spoznali, da je po svoji razširjenosti v državi in po svoji produktivnosti mesa in mleka simodolsko govedo tisto, ki nam tako v ravnini kakor tudi v naših hribovskih področjih največ obeta. Videli smo tudi, da se je to govedo pričelo v zadnjih letih po naših krajih, zlasti v Podjuni močno širiti.

Odprto pa je med drugim ostalo še vprašanje, kakšno produktivnost simodolskega goveda lahko pričakujemo v naših pogojih. Ali tudi v naših živinorejsko zaostalejših pogojih ta pasma izkazuje vse prednosti, ki jih izkazuje v državnem povprečju in tam, kjer je že desetletja udomačena! Na to vprašanje hočemo sedaj poiskati odgovor in sicer na podlagi pregleda molzne kontrole pri kontroliranih kravah glavnih govejih pasem v deželi:

	državno povprečje 1959		koroško povprečje 1959		koroško povprečje 1960	
	kg mleka	% masti	kg mleka	% masti	kg mleka	% masti
pincgavci	3.345	4,03	3 027	3.98	3.100	3,97
marijadvorci	3.174	4,06	2.847	3,90	2.880	3,93
sivorjavo govedo	3.612	3,87	3.286	3,78	3.408	3,80
simodolci	3.666	4,17	3.159	3,89	3.274	3,91

Primerjava kaže, da na Koroškem simodolci — kakor vse pasme — zaostajajo v molznosti in v odstotku masti v mleku za državnim povprečjem in da jih pri tem sivorjavo govedo prekaša. V osrednjem rejskem področju simodolcev v Avstriji — v Innviertlu okoli Rieda na Zgornjem Avstrijskem — pa je lani povprečna molznost kontroliranih krav znašala več kot 4.000 kg mleka (160 kg masti), 11.886 rodovniških krav pa je doseglo povprečno molznost 4.423 kg mleka s 4,10 % (180 kg) masti. To povprečje je za 10 % višje od istega povprečja na Bavarskem in v Švici.

Ko gledamo gornjo primerjavo, ne smemo prezreti, da gre tu za kontrolirane krave, se pravi za krave naprednih kmetovalcev, ki stremijo za boljšo produktivnostjo in boljšo pasmo. Upoštevati moramo tudi, da je na Koroškem od pincgavske in marijadvorske pasme le 7 odnosno 9 % krav pod molzno kontrolo, da pa jih je od simodolcev 22 %, od sivorjavega goveda pa celo 25 % pod molzno kontrolo. Upoštevanje tega dejstva kaže, da molznost pincgavcev in marijadvorcev v povprečju vseh krav teh pasem zdaleka ne dosega zgoraj izkazane molznosti, da pa molznost simodolcev in sivorjavega goveda tudi pri skupnem številu krav teh pasem na Koroškem ne bo veliko zaostajala za izkazano molznostjo kontroliranih krav.

Ko mu je deklica, ki je bila pri igri najglasnejša in najbolj samoljubna, na njegovo vprašanje „mala, kje je tvoja hiša?" odgovorila preko rame in zaničljivo „Kaj si ti, bradač?", je osramočen do nohta na mezincu zalit z razbijanjem srca, skoraj stekel po ulici, zato ker je v njenih poševnih in velikih očeh videl grudice sovraštva in v njih spoznal Vukašina. To je njegovo, te oči pozna še iz zibeli, zmedeno je stopal in hitel, da ne bi srečal kakega znanca, hitel, da bi te oči, pred katerimi beži, kar najdalj ostale v njem, da bi to Vukašinovo sovraštvo ne nehalo goreti, ker je gotovo njegovo, ker more samo Tošićeva kri reči „bradač". Kakor hitro se je stemnilo, so ga tiste kepice sovraštva v očeh vitke deklice spet privlekle v kratko ulico s starimi lipami in hišo s pisanimi okni. Aćim se je prikoval ob lipi v senco, veter je razpenjal luč iz svetilke po tlaku; jalovo drevje z živordečim listjem v vrtu je zakrvavelo v luči skozi pisano steklo, za katerim se je jokal otrok in izza katerega je bilo slišati ropot, podoben igranju. To je tista s tistimi očmi, je sklepal sam pri sebi, poslušaje, kako se dekličine roke razposajeno podijo po klavirju. Samo tista s takimi očmi lahko dela tak hrup, medtem ko se njen brat joče, vedel je, da je tisti, ki se joče, mlajši in moški, pa mu je govoril ljubkovalne besede, preklinjaje njegovega očeta, in se koval v črno deblo lipe. In ko se je hotel ves onesveščen v žalosti in zanosu veselja, ker sliši jokati tega dečka, ki ima gotovo tudi njegovo kri, zagnati, polomiti železna vhodna vrata, razbiti rdeče in modre krogle ob tlakovani stezi, ki drži k visokim stopnicam velike hiše, hotel treščiti noter, vzeti njega v naročje in reči „sinko, jaz sem tvoj ded!", je zaslišal konje v diru in ropot kočije. On! je zarjovelo v njem, presekalo je dih in bil je stara, nagnjena lipa. Kočija je obstala pred železnimi vhodnimi vrati, kakih deset korakov od njega. „Lahko noč" je rekel Vukašin in naglo, kakor da čuti očetovo navzočnost, stekel na vrt in zaloputnil vrata, da je Aćimu dolgo zvenelo v glavi. Potem je v hiši zavladala tišina. Ko se je Aćim nekaj dni pozneje spominjal te tišine, si je preudaril, da se vede Vukašin v hiši strogo in kot gospodar. Tega se niti ni razveselil. Tisto noč niti ni legel, čeprav je po Vukašinovem prihodu, noseč palico, da ne bi ropotala, hitro šel po sencah, bežeč od okrvavljenega drevesa na vrtu, na katerem ni videl prav nobene hruške, nobene jablane. Drugi dan je moral spet iskati tisto deklico s trnjem v očeh. Ni je našel. Nikoli več je ni videl. Kakor da je zbežala z vrta, kjer ne raste nobeno rodovitno drevo.

Mesec je goltal sence in hitel, da se vzpne tja, od koder se vse vidi. Aćim je klecaje stopal senci po prsih, medtem ko se je glava vlekla po belem prahu, bežeč tja, kjer ji bodo z vrvjo pretrgali stržen. Djordje je besedama „nedolžen sem" dodajal še „kaj sem jaz naredil državi?" in „nikoli se nisem ukvarjal s politiko". Ne da bi vzdignil glavo, je vedel, da so blizu Palanke. Kolena so močneje zaklecala, roke so drevenele in komaj jih je nosil od kesanja: zakaj ni stopil v hišo, ki se krasi z nerodovitnim drevjem, in dejal „dajte mi, da vidim otroka; moja vnučka sta". Da ju pogleda, poljubkuje in odide. Otroka bi si ga zapomnila. In zdaj bi mu bil korak daljši in kolena krepkejša. Mogel bi se bolj veseliti kraljevega konca, ki ga leta in leta glasno želi in čaka, mogel bi manj žalovati, ker se ne sliši več laež v Prerovem in ker je ostal Adam tam, da bo še naprej nalagal na ognjišče in prižigal svečo ob slavi v njegovi hiši.

Ječar Raka sune glavo ob zidu bliže k priprtim vratom, jezen, ker ne sliši, o čem šepečeta Katića. Kako šepečeta, ko ju dva koraka daleč ne sliši? Res sta nevarna človeka. Ne bi ostala tako dolgo pod njegovo roko, ko bi ne bila. Zdaj je bolj prepričan, da je bil tisti, ki je streljal na kralja, v dogovoru z Aćimom. Potisne mezinec v uho, naglo ga stresa, uhelj šumi kakor suha koruznica, on pa vendar ne sliši, o čem šepečeta. Hoče si odkašljati, naj pozneje ne rečeta, da se nista dogovarjala, toda kašelj mu ostane v grlu: lepa je ta moja služba... Zapor je kakor nebo. On, Raka, pa je kakor bog. Ko ljudje umrejo, nimajo stopenj. Vsi so enaki: podkovski kovač in minister, gospodar, ki spi na denarju, in vajenec brez spodnjih hlač. Bog v nebesih ne vpraša: Kaj si bil na zemlji, koliko zlatnikov, hiš in zemlje imaš, kakšne poklice in stopnje si imel? Pripoveduj mi, človek, kaj si zagrešil na zemlji. Samo to hočem vedeti, in na kratko odgovori na vprašanje. Pa, veš, Gospod, jaz sem bil okrajni glavar, jaz sem bil poslanec, jaz sem bil prvi trgovec v Palanki. To, človek moj, tukaj pri meni ne velja niti piškavega groša. Bog se smeje. Tako je. Tudi ni treba, da bi veljalo. Tako ti je tudi pri meni v zaporu. Ko jim udari zapah za zadnjico, zbogom, bratec, poklic, denar, stopnja! Tukaj sem jaz bog in zame ste vsi enaki... Profesor Andra... Otroci so raztrgali čepice od pozdravljanja... Na trgu se mu odkrivajo tudi ugledni ljudje. Tukaj pri meni pa, na stopnico stopim in zavpijem: „Andra, metlo v pest in lepo pospravi vaš gnoj. Jaz ljubim snago." In Andra ti kakor mlad vajenec skloni glavo in vleče brezovko. Djordje Katić... Kmetje mu poljubljajo kolena, na cekinih spi, dva vranca vlečeta njegovo kočijo, hlapci poplesujejo okoli njega kakor psi. Ko pa je prišel pod mojo streho, toliko da mi ni poljubil roke, ko mu pravim: „Žena ti je prinesla kruha in nekaj z njim." Sam se mi je ponudil, da mi bo vsako jutro iztresal in postiljal posteljo.

(Se nadaljuje)

Frank Harper:

Ku-klux-klan prihaja

V južnih pokrajinah Združenih držav Amerike je trenutno v teku nov val rasističnih izgredov proti tamkajšnjim Črncem. Predstavniki „kulturne" bele rase spet s terorističnimi napadi na mirno črnsko prebivalstvo dokazujejo, kaj vse se lahko dogaja v državi, ki bi hotela ves svet osrečiti s svojo „svobodo" in „demokracijo", katera pa v resnici prizna za polnovrednega človeka le tistega, ki je bele polti in ki ima — denar.

Divjanje belcev nad črnskim prebivalstvom na jugu ZDA je ugledu Amerike v svetu prizadelo že veliko, nepopravljivo škodo. Ob sedanjih izgredih je celo predsednik Kennedy čutil potrebo, da opozori na škodljivost tega za kulturnega in civiliziranega človeka sramotnega početja, še posebno zdaj, neposredno pred srečanjem s predsednikom sovjetske vlade Hruščevom, pred katerim se bo ob takih razmerah sila težko postavil kot zaščitnik svobode in demokracije.

Posebno vlogo v tej klasični deželi zahodne demokracije in svobode igrajo izrazite teroristične organizacije, med katerimi je najbolj proslul tako imenovani Ku-klux-klan, o katerega divjanju pripoveduje tudi naslednja črtica ameriškega publicista Franka Harperja. (Op. ured.)

Mestece Muscatine na jugu Združenih držav Amerike je počivalo v temi. Ulice so bile prazne, le svetlobne reklame supermarketa in trgovske hiše so osvetljevale mirno noč. Nekaj se je pripravljalo... Šele kasneje sem dojel, da je ta neobičajna tišina in praznina bila del dogodkov, ki so se odigrali te noči...

Bil je velik dostavni avtomobil, podoben skoraj tovornjaku in pokrit z veliko plahto, ki je bila odprta samo zadaj, da je bilo mogoče zlesti na plato tovornjaka. Motor je bil prižgan. Njegov ropot je napolnjeval prostor. Vozilo je stalo na dovozu kot grozeča, nesrečo prinašajoča pošast.

»Vstopite, Jones.«

Okleval sem. »Kaj niste govorili o nekem sestanku?«

Oni drugi se je zasmejal.

»Zelo radoveden je ta gospod reporter iz New Yorka. Nič strahu, boste že prišli na vaš račun! Naprej: vstopite! Ali pa vas je morda strah?«

Nič mi ni bilo na tem, da bi veljal pred tem človekom za strahopetca. Zavihtel sem se na tovornjak. Jack mi je sledil. Za nama se je plahta zaprla.

Okoli mene je bila tema — toda ne tako močna, da ne bi slutil mož, ki so kakor jaz sedeli ali čepeli na tovornjaku.

V belih oblačilih so se drenjali okoli mene, samo oči so zrle skozi razpoke v kapucah. Ku-klux-klan...

»Tole oblecite, Jones!«

Namen, da bi skočil s tovornjaka, je bil brezupen. V gneči se nisem mogel niti ganiti niti braniti, ko so mi potegnili preko glave zasovraženo belo oblačilo.

Še nikoli v življenju nisem bil tako brez moči. Kakor sem si želel, da bi vrag pocitral Sama Blacka, tako mi je bila odurna misel, sodelovati na kazenskem pohodu Ku-klux-klana. Tega nisem hotel!

»Jack!« sem kriknil. »Jack Latour, pri priči želim oditi. Svarim vas. To je omejevanje osebne svobode!«

Nekdo, ki prav gotovo ni bil Jack Latour, je odgovoril: »Saj ste vendar član, gospod. Torej storite svojo dolžnost.«

»Protestiram! Jack Latour, kje ste?«

Nisem prejel odgovora.

Avtomobil je sedaj zapeljal po dovozu na cesto. Kam je peljal, se ni dalo ugotoviti. Skozi razporek v plahti je bilo možno gledati samo nazaj, vendar so mi bile ceste popolnoma tuje...

Nekaj minut kasneje smo se ustavili pred mestno cerkvijo. Mož, ki je tu splezal k nam v tovornjak, je bil župnik...

Tovornjak je obrnil. V nasprotni smeri smo nadaljevali pot.

Župnik, sedaj oblečen v belo oblačilo, je deklamiral biblijske verze. Potem se je proti nebu dvignilo pobožno petje...

Ko smo prišli na železniški prelaz, ki je delil mestece Muscatine od črnske četrti, je nekdo začel zvijati plahto.

Nad nami se je bočilo zvezdnato nebo, okoli nas pa so bile razrite stezice in predmestne ceste, s katerih se je dvigal neznosen smrad. V kočah in kolibah, narejenih iz stare pločevine in desk, so jele ugašati luči, druga za drugo. Na vogalih, kjer so se križale poti, so se grupe razpravljajočih črncev v hipu razletele. Le psi so lajali. Zvon majhne baptistične cerkvice je žalostno pozvanjal v gluho noč. Zvonil je preplah...

Prihajal je Ku-klux-klan...

Tedaj je tovornjak zavil v ulico, ki mi je bila znana: Old River Road.

Ustavil se je pred elegantno Samovo vilo. Luč, ki je padala skozi okna, je osvetljevala palme na vrtu in mogočen cadilac pred garažo. Sam je veliko dosegel v svojem življenju. Naprej pa ni šlo več...

V hipu je bila skupina klanovcev na vrtu. Drugi so na hitro zbili lesen križ ter ga zapičili v travo, polili po njem bencin ter prižgali... Po blaznem ritualu Ku-klux-klana. Iz mogočnega zvočnika se je slišal glas:

»Kje si, Sam?«

V delcu sekunde je odgovoril človek, s smešno visokim glasom iz enega od oken: »Tukaj! Tukaj! Ali ste vi, prijatelji?«

»Pridi! Čakamo te!«

»Me boste vzeli s seboj na zabavo,«

»Da, na zabavo, Sam!«

Hišna vrata so se odprla in prikazal se je Sam. Njegovi na umetni načni zglajeni lasje so bili kakor lakirani. Pod tankimi brčicami so se mu usta razlezla v njegov najprijaznejši nasmeh. Oblečen je bil v čedno obleko iz surove svile, okoli vratu pa mu je visel saksofon. Samo njegove oči...

V njegovih očeh se je zrcalila groza. Opazil je goreči križ.

Tedaj je planil v smeh. Kričeč, histeričen smeh, ki je paral ušesa. Opletajoč z rokami je pokazal na tovornjak in vprašal: »Ste me potegnili z neslano šalo?«

»Dolgo si ti z nami počel neslane šale!« se je oglasil glas iz megafona.

»Kaj sem storil?«

»Spozabil si se nad belim dekletom — to si storil!«

Odsev ognja je švigal preko Samovega obraza. V tem trenutku je dojel, da je zgubljen.

»Prisegam, da se nisem nikoli dotaknil belega dekleta!«

Najsi je bil še tako glasen, megafon je preglasil njegovo jadikovanje.

»Poslušaj, Sam Black. Visoki svet je sklenil, da te prežene iz Muscatina. Tri minute imaš časa.«

Kaj naj stori? Stekel je nazaj v hišo. Skozi okna so ga videli, kako se je nagnil nad skrinjo, iz katere je trgal zavojčke z dolarskimi bankovci ter jih tlačil v hlačne žepe.

Še pred potekom treh minut je stal pred tovornjakom.

Obe roki je dvignil proti možem v belih oblačilih.

»Me boste pustili pri življenju?«

»Teci, teci, Sam!« je bobnelo iz zvočnika. »Ne bomo te obesili. Ne bomo ti razbili glave. Dokler boš tekel, te ne bomo ustrelili. Imaš dobro priliko. Torej teci!«

»Toda kam? Ne vem, kam naj tečem?«

»Kamorkoli hočeš. Proti New Orleansu. Ali proti Baton Rougu. Morda celo v New York, če se ti pot ne zdi predolga. Teci!«

Morda je resnično mislil, da se bodo klanovci zadovoljili s tem, da ga preženejo iz mesta. Poslušno je pričel teči, proti zahodu, vedno proti zahodu.

Mimo zadnjih hiš. Preko mestne meje. V soparno noč. V mrtvo pokrajino pragozdov in močvirij, ki je obrobljala cesto.

Počasi je tekel pred tovornjakom, ki mu je prav tako počasi sledil. Žarometi so ga potapljali v bleščečo svetlobo. Beg v temo, izven dosega žarometov, je bil popolnoma nemogoč.

Bila je dirka s smrtjo.

Na tovornjaku, za šoferjem, sta dva člana bele druščine pripravila puški — ukrep za slučaj, da bi Sam pozabil pravila in se ustavil... Ostali pa so peli...

Malo pred naslednjim naseljem na poti proti New Orleansu, prav na mestu, kjer se je iz teme svetil potokaz k trajektu, je pričel Sam kot ponorel bežati. Stekel je po gozdni poti v gozd in dalje proti Mississippiju. Če je že imel priliko, da pobegne, je bila tukaj. V manj kot eni sekundi so ga izgubili iz vida.

Šofer je zavrtel krmilo in prisilil poplesavajoči tovornjak v ozek zavoj. Grmičje je pokalo, snopi luči so švigali po robu gozda, ki je stal kakor zidovje, obraslo s španskim mahom in ovijalkami z bleščečimi cvetovi. Gozd pred nami je bil deviški pragozd in stezica proti trajektu je bila tako ozka, da je tovornjak neprestano kosil grmovje.

Deset minut kasneje je Sam pritekel iz teme direktno v stožce svetlobe, ki je lila iz obeh žarometov.

Mogoče je bil utrujen. Verjetno je skušal prodreti v grmičje, ki ga je zavrnilo.

Njegova obleka je visela v cunjah, celo srajca je bila popolnoma uničena. Kri se je mešala z znojem, ki mu je tekel po hrbtu. Roj moskitov mu je letal okoli glave in okoli vratu se mu je obesila kita španskega mahu. Za hip se je ozrl, težko dihajoč, naokoli in v tovornjak, ki se mu je že nevarno približal.

Potem pa je pričel znova bežati...

Nad zapuščenim pristajališčem trajekta je visela žarnica. Osvetljevala je napis:

»SAMO ZA BELCE«

V ozadju se je lesketal širok zavoj Mississippija in voda se je lesketala od zlata in srebra, ki so ga vanj trosile zvezde na črnem nebu.

Pot, katero si je Sam izbral sedaj, se je v zahodni smeri vlekla ob reki. Kmalu se je skrila za grmičjem. Le od časa do časa jo je bilo videti. Kakor sem sicer sovražil Sama: sedaj je bil vsega pomilovanja vreden, ubogi vrag, brez svoje peklenske moči. Želel sem, da bi se na kakršen koli način rešil te groze. Zakaj se ne vrže v reko in se s plavanjem ne skuša rešiti?

Tujec sem bil tukaj. Nisen vedel, da so močvirja polna aligatorjev...

Nekajkrat se je Sam zgrudil. Sopihajoč je ležal na stezi. Toda nič se ni zgodilo. Oba moža, ki sta ves čas imela pripravljeni puški, sta jih celo odložila, kajti tudi tovornjak se je ustavil, da bi počakal toliko časa, dokler si Sam ne bi nabral novih moči.

Stal sem brez besed, ne da bi se premaknil, skoraj bi rekel popolnoma brez občutka in blizu nezavesti. Sam sredi članov Ku-klux-klana, skritega za nedolžnim imenom kegljaškega kluba »Minerva«.

Samo misli so ostale bistre.

Nenadoma je bilo vsega konec.

Sam je ležal pred nami, potopljen v bleščečo svetlobo tovornjakovih žarometov. Usta so bila polna pene in komaj je bilo opaziti njegovo dihanje.

Možje so poskakali s tovornjaka. Kakor ogromni, beli pajki so švigali okoli ležečega Sama. Videl sem, kako so mu vlekli iz žepa zavitke z dolarskimi bankovci. Povsod na svetu bi bil to roparski umor — samo tukaj ne.

Nekdo se je sklonil nad Sama in mu stisnil z dlanjo grlo. Drugi pa je pokleknil ob njem. »Potrebujem mravljo!«

Na tisoče mravelj je lezlo preko steze. Nekdo je eno ujel in klečeči klanovec je gomazečo stvarco spustil na Samovo odprto oko. Hotel je preizkusiti, če je bil še pri življenju. Oko se ni premaknilo — Sam je bil mrtev...

»Možu ni več pomoči!« je nekdo od prisotnih ugotovil.

Glasovi so zamrmrali: »Oh, ne!« in »To je škoda!« Zmanjkalo mu je zraka!« »Pokvaril nam je igro!«

Mož, ki je po mojem mišljenju moral biti Jack, je dvignil mrtvo telo z eno roko v višino in ga tako obdržal.

Truplo je nekaj hipov nihalo z rokami in nogami, potem pa ga je Jack v velikem loku zagnal v džunglo ob obrežju. Bodo že aligatorji poskrbeli, da o Samu Blacku ne bo ostala niti trohica sledu.

Vse, kar je še pričalo o Samu, je bil njegov potolčen saksofon.

»Pridite! Obvestiti moramo vdovo!« je nekdo zaklical.

Možje so splezali na tovornjak. Vozniku je uspelo, da je kljub malemu prostoru obrnil vozilo. Vzdušje je bilo čudovito. Veliko mož je iz hlačnih žepov potegnilo stekleničke z viskijem. Za njih je bila to res posrečena zabava.

Neki debeluhar me je objel.

»Jaz sem šerif Smith. No, sem ali nisem držal svoje besede? Čudovito ste se držali, Jones!«

Molčal sem, preko mojih ust ni prišla beseda.

Petje je ponehalo. Možje so se opili in so vriskali. Tudi šofer, ki je večkrat zavozil v grmovje ob stezi in ki je še komaj obvladal vozilo.

Z desnico na krmilu, v levici pa steklenico viskija, je zavil po poti proti »Vrtu sedmih grehov«.

Tedajci me je zgrabilo, da bi skočil s tovornjaka in pobegnil. Pa sem se spomnil, da še nikdar nisem pobegnil, tudi na Koreji ne. Kljub svojemu strahu sem protestiral. Protestiral sem glasno, nato preklinjajoče — dokler mi ni nekdo z vso silo porinil pesti med čeljusti, znak, da so tudi z menoj počasi zgubljali potrpljenje. Medtem pa je vozilo drvelo proti razpadajočim stebrom razvpite hiše...

Trije možje so privedli Judy.

Eden od trojice, šerif Smith, je držal njeno glavo tako v upognjenem komolcu, da so ji lasje kakor zastava viseli navzdol. Za njimi pa se je skrival njen obraz.

Ostala dva sta jo vlekla naprej. Suvala je, brcala z nogami kakor divji mustang. Medtem ko jo je šerif stiskal za vrat, so ji s telesa strgali lesketajoče se obleke, nato steznik in končno nogavice.

»Prijatelji, kje je ter?« se je zaslišal glas.

»Ter in perje je v Charleyevi garaži.«

»Prijatelji, naj zažgemo to razvpito hišo!«

»Ni pomoči, mestna blagajna potrebuje denar.«

Judy so zvlekli proti tovornjaku. Roke so se ovile okoli las in potegnili so jo navzgor. Ko je tovornjak spet drvel, tokrat v smeri proti mestu, je nekdo zaprl zadnji del plahte. Tema je bila v notranjosti. Judy je stala tik poleg mene.

Nenadoma je voznik malo preveč ostro zapeljal v ovinek. Možje so zleteli na stran. To je bila prilika.

Kolikor se je dalo previdno, sem sunil Judy s tovornjaka...

Zadihal sem šele, ko je voznik pospešil hitrost in drvel proti mestu, proti klubu in garaži.

Modrost Daljnega vzhoda

Najbolj zaprta so tista vrata, ki jih lahko odprta pustiš.

*

Kar slišiš, je dvomljivo, kar vidiš, je gotovo.

*

Ljudstvo pridobiti, se pravi pridobiti državo.

*

Palica je palica, kratka ali dolga, mož je mož, velik ali majhen.

*

Če gre pritlikavec po stopnicah, misli, da je na vsaki stopnici večji.

*

Le tisti, ki lahko služi ljudem, je vreden, da jim tudi zapoveduje.

*

Da si pridobimo prijatelja, traja lahko eno leto, zgubimo ga pa lahko v eni uri.

*

Ne moč, temveč vztrajnost doseže uspehe.

Ne samo meč, tudi pero ubije človeka.

*

Skrb je pogosto otrok prevelikega veselja.

*

Dan žalosti je daljši kakor mesec veselja.

*

Sto ljudi je potrebno, da zadovoljijo enega človeka.

*

Bolje ne biti, kakor nič biti.

*

Denar je dober sluga, a nevaren gospodar.

*

Mož misli, da vse ve, žena misli, da vse b o l j e ve.

*

Vsak bi rad dolgo živel, a nihče noče biti star.

*

Ne izdajaj denarja, dokler ga nimaš.

SLOVENSKI vestnik

Stran 8 | Celovec, petek, 2. junij 1961 | Štev. 22 (994)

Diskriminierung im Bereiche des Sprachenrechts

Dr. Heinz Kloss aus Kiel hielt bei der Tagung der »Föderalistischen Union Europäischer Volksgruppen« in Zuoz einen Vortrag über das Thema »Diskriminierung im Bereiche des Sprachenrechts«, woraus wir zusammenfassend folgendes wiedergeben:

Was Diskriminierung einer Gruppe bedeutet, lässt sich in folgender abstrakter Formel ausdrücken:

„Diskriminierung liegt vor, wenn Bestimmungen oder eine Verhaltensweise in vermeidbarer Weise die einzelnen Angehörigen einer Gruppe oder die Gruppe als solche in einer bestimmten Hinsicht schlechter stellen als die übrigen Bewohner des Landes."

Was aber heisst „schlechter stellen"? Wenn die Schweiz für die kleine und wirtschaftlich schwache rätoromanische Volksgruppe pro Kopf genau ebensoviel aufwenden würde wie für ihre Bürger deutscher oder französischer Zunge, so wäre die Volksgruppe formal gleichgestellt, in Wirklichkeit aber weit schlechter gestellt. **Formale Gleichheit würde hier praktisch schon eine gewisse Diskriminierung bedeuten.**

Wollten wir das Sprachenrecht, das den ethnischen Minderheiten anderswo in der Welt gewährt wird, unter ähnlich strengen Masstäben sichten, so käme ein niederdrückendes Ergebnis heraus. **In fast allen Ländern müssen wir ja froh sein, wenn den ethnischen Minderheiten wenigstens die formale Gleichheit gewährt wird.**

Eine ungewollte, aber doch recht eindeutige Diskriminierung liegt in der Gleichgültigkeit, mit der wir Europäer, und zwar auch die europäischen Volksgruppen, das Minderheitenproblem als eine rein europäische Frage behandeln und uns nicht um die Nationalitätenprobleme in Übersee kümmern. **Eine zweite Form der Diskriminierung liegt darin, wenn man ein internationales Minderheitenrecht schaffen will, das in gleicher Weise alteingesessene und Zuwanderervolksgruppen zugute kommen soll, denn natürlich können Zuwanderer nicht auf das gleiche Mass an Recht Anspruch erheben.** Umgekehrt ist es aber auch nicht berechtigt, den Zuwanderern keinerlei Sprachenrechte gewähren zu wollen; die Erarbeitung eines Grundkatalogs von Rechten für Altsiedler einer-, Zuwanderer anderseits ist dringlich.

Wenn man das Nationalitätenrecht ganz zum Gegenstand bilateraler Abmachungen machen will, so bedeutet das eine Diskriminierung jener Volksgruppen, deren Sprache in keinem Staate Amtssprache ist. **Wohl der wichtigste Fall von Diskriminierung ist der, der Minderheiten nur dann würdig erklärt, Gegenstand internationaler Bestimmungen und Konventionen zu werden, wenn sie bereits als Minderheiten einen gewissen internationalen Status besitzen,** wenn also zu ihren Gunsten bereits zwei- oder mehrseitige Vereinbarungen zwischen souveränen Staaten geschlossen worden sind.

Im ganzen ist freilich bei den Vereinten Nationen das Klima für das Nationalitätenrecht nicht günstig. Die dem Rassenrecht und den Menschenrechten zugrunde liegende Tendenz zielt auf die Beseitigung von Sonderbestimmungen, **während umgekehrt allem Nationalitätenrecht die Tendenz zur Schaffung von Sonderbestimmungen zur Erhaltung einer Minderheit zugrunde liegt.**

Eine starke Strömung möchte das Sprachenrecht diskriminierend behandeln gegenüber anderen Rechtsbereichen, weil es sich nicht mit dem Leitbild eines unitarisch-zentralistischen Einheitsstaates verträgt.

Wenn die europäischen Minderheiten heute um ein umfassendes Minderheitenrecht ringen, so setzen sie sich damit nicht nur für ihre eigenen Belange ein, sondern zugleich für ein ganz bestimmtes Leitbild von der Demokratie, nämlich für eine föderalistisch-genossenschaftlich aufgebaute.

(Aus „EUROPA ETHNICA", 2/1961)

ŠPORTNI Slovenski vestnik ŠPORTNI Slovenski vestnik

Mednarodne dirke za „Nagrado Primorske" motociklistov in avtomobilistov v Portorožu

Že pet let se bodo na portoroški tekmovalni stezi 4. junija pomerili domači in tuji prvaki motociklističnega in avtomobilskega športa v tekmovanju za »Nagrado Primorske«. Avto-moto društvu Koper kot prireditelju je uspelo zainteresirati za to prireditev tekmovalce iz vseh predelov sveta: prijavili so se iz Anglije, Irske, Francije, Zahodne Nemčije, Švice, Belgije, Nizozemske, Danske, Finske, Avstrije, Italije, Nove Zelandije, Južne Afrike, Avstralije in seveda Jugoslavije.

Ob taki udeležbi — saj je med tekmovalci mnogo državnih in celo svetovnih prvakov — se na letošnjem tekmovanju obeta mnogo presenečenj in mnogo športnega užitka tako za gledalce, kakor tudi za tekmovalce same. Za »Nagrado Primorske« bodo tekmovali v kategoriji solomotociklov v naslednjih razredih: 50 ccm, do 125 ccm, do 175 ccm, do 250 ccm, do 350 ccm in do 500 ccm; poleg tega še v kategoriji motociklov s prikolicami v razredu do 500 ccm in v kategoriji avtomobilov formule «Junior«.

Pokroviteljstvo letošnjih mednarodnih motociklističnih in avtomobilskih dirk za »Nagrado Primorske« v Portorožu je prevzel član Zveznega izvršnega sveta FLRJ dr. Marjan Brecelj. Tradicionalne portoroške dirke so predvsem pomembne kot elitna športna manifestacija in spadajo med najboljše tovrstne prireditve v Jugoslaviji. Portoroška tekmovalna steza pa sodi med najzahtevnejše in najzanimivejše tekmovalne terene te vrste v Evropi sploh.

Zato upravičeno računajo, da bodo nedeljske tekme pritegnile tudi veliko število gledalcev, katerih pričakujejo okoli 40.000.

NOGOMET:

Avstrija — Anglija 3:1

Za presenečenje na nogometnem področju je zadnjo soboto poskrbela avstrijska državna reprezentanca, ki je v dunajskem stadionu pred 90.000 navdušenimi gledalci premagala angleško moštvo z rezultatom 3:1, polčas 2:1. Poteku igre bi sicer bolj ustrezal neodločen izid tekme, vendar je bilo pri angleških igralcih opaziti nekoliko utrujenosti po dolgotrajni turneji. Avstrijska ekipa pa je s svojo igro potrdila, da se hoče vrniti v vrh evropskega nogometa.

Slovenija — Koroška 5:2

Na tekmi proti reprezentanci Koroške v Ljubljani je ekipa Slovenije, ki je igrala brez igralcev prvaka Maribora, presenetila vse ljubitelje slovenskega nogometa. V primerjavi s koroškimi so bili slovenski igralci po postavi neprimerno manjši, vendar so tehnično pokazali izredno višino in so si že v prvem polčasu priborili prednost 4:1, ki je zadostovala za visoko končno zmago v razmerju 5:2. Povratno srečanje v oktobru obeta Celovčanom izreden nogomet.

BOKS:

Trboveljčani gostovali na Koroškem

Boksarska ekipa trboveljskega Partizana je te dni gostovala na Koroškem in proti Celovčanom zgubila v razmerju 3:17, medtem ko je proti beljaški skupini slavila zmago 10:8.

Prispela je nova zaloga knjig!

Posebno močno je s svojimi romani in povestmi ter spisi za mladino zastopan **priljubljeni slovenski pisatelj France Bevk**

Izbrani spisi Franceta Bevka

(doslej izšlo osem knjig) po 46 šilingov v knjigarni

„Naša knjiga", Celovec, Wulfengasse 15

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.

Dnevne oddaje: 5.55 Kmečka oddaja — 6.10 Jutranja gimnastika — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Za gospodinjo — 11.00 Zabavna glasba — 13.10 Opoldanski koncert — 18.55 Šport — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila — 22.10 Pogled v svet.

Sobota, 3. 6.: 8.00 Hišni vrt — 8.10 Komorna glasba — 14.15 Pozdrav nate — 16.00 Iz vseh dolin zveni — 17.10 Zadnji kralj valčka", oddaja o Michaalu Ziehrerju — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 19.35 Dunajski slavnostni tedni: Koncert Londonskih simfonikov — 22.15 Plesna glasba.

Nedelja, 4. 6.: 8.05 Kmečka oddaja — 9.00 Venček melodij — 11.15 Koncert na prostem — 12.45 Gledališko ogledalo — 13.00 Operni koncert — 13.45 Lovska ura — 14.30 Pozdrav nate — 17.05 Plesna glasba — 19.00 Šport — 20.15 Kdo je storilec? — 21.10 Melodije za noč.

Ponedeljek, 5. 6.: 8.15 Klasični plesi — 13.05 Dunajske pripovedke — 15.00 Posebej za Vas — 15.45 Knjižni kotiček — 18.35 Mladina in film — 20.15 In kaj mislite vi? — 20.30 Rumeni ponedeljek — 21.00 Koroška domovinska kronika — 21.15 Glasbene specialitete.

Torek, 6. 6.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.10 Orkestrski koncert — 14.45 Pesništvo iz Koroške — 15.30 Komorna glasba — 18.00 Prometna vzgoja — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 „Mandragula", komedija — 21.30 Moderna zabavna glasba.

Sreda, 7. 6.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 15.00 Glasba za mladino — 18.00 Na koroški planini — 19.00 Od plošče do plošče — 20.15 Dunajski slavnostni tedni.

Četrtek, 8. 6.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.10 Glasba majstrov — 14.45 Svatovske pesmi — 15.45 Aktualna reportaža — 17.10 Pisan šopek melodij — 18.00 Kulturne vesti — 18.05 Kmečka oddaja — 18.35 Mladina sprašuje — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Lovska ura — 21.10 Pojemo in pravimo o deželi Drave.

Petek, 9. 6.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 13.05 Veseli muzikanti — 15.00 Komorna glasba — 18.00 Koroška narečja — 18.15 Prosti čas je dragocen — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Halo! Teenagerji! — 21.00 Glasbene šarade.

II. PROGRAM:

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 13.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje: 6.10 Z glasbo v dan — 7.10 Beležke iz dnevnika — 9.05 Šolska oddaja — 11.45 Kmečka oddaja — 12.03 Za avtomobiliste — 15.00 Šolska oddaja — 17.10 Kulturne vesti — 19.30 Zabavna oddaja — 21.55 Šport — 22.10 Pogled v svet — 23.10 Večerna izdaja — 23.20 Glasba za nočnega delavca.

Sobota, 3. 6.: 8.20 Glasba na tekočem traku — 11.00 Ljudske viže — 13.30 Agrarna politika — 13.35 Slavni umetniki — 14.15 Godba na pihala — 14.40 Tehnični razgled — 17.10 Slavnostne igre v Avstriji — 17.40 Ljudstvo in domovina — 19.10 Oddaja vicekanclerja — 20.45 Dobro zabavo.

Nedelja, 4. 6.: 7.05 Godba na pihala — 8.15 Kaj je novega — 10.10 Veselo petje, veselo igranje — 11.00 Koncert dunajskih filharmonikov — 13.10 Za avtomobiliste — 18.00 Zabavna glasba — 18.25 Jezikovna policija — 19.10 Teden dni svetovnega dogajanja — 19.35 Dunajski slavnostni tedni.

Ponedeljek, 5. 6.: 6.05 Premislite, prosimo, sami — 8.10 Glasba na tekočem traku — 13.30 Za prijatelja opere — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 16.00 Otroška ura — 17.15 Znanje za vse — 17.40 Ženska oddaja — 19.30 Dunajski slavnostni tedni: Londonski simfoniki.

Torek, 6. 6.: 6.05 Preden odidete — 8.20 Prosimo, prav prijazno — 10.35 Španski ritmi — 11.00 Za ljubitelja resne glasbe — 13.20 Teden pri Združenih narodih — 16.30 Življenje se prične pri šestdesetih — 17.45 Esperanto — 19.30 Pesem prerije — 20.00 Operetni zvoki — 20.30 Vindobona, prekrasno mesto.

Sreda, 7. 6.: 6.05 Premislite, prosimo, sami — 8.10 Da, to je moja melodija — 13.30 Za prijatelja opere — 16.30 Koncertna ura — 17.40 Domači zdravnik — 19.30 Platonično priznanje ljubezni — 20.00 Operetne melodije.

Četrtek, 8. 6.: 6.05 Preden odidete — 8.10 Prosimo, prav prijazno — 11.00 Za ljubitelja resne glasbe — 14.15 Znani orkestri — 16.00 Zaščita narave prej in sedaj — 17.40 Ženska oddaja — 19.30 Musique aux Champs-Elysees.

Petek, 9. 6.: 6.05 Mladi glas — 8.10 Glasba na tekočem traku — 13.30 Za prijatelja opere — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 16.00 Otroška ura — 16.30 Za naše male — 17.15 Znanje za vse — 18.30 Vesel delopust — 19.30 „Zdravilo", radijska igra — 22.15 Plesna glasba.

Slovenske oddaje Radia Celovec

Sobota, 3. 6.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca — 18.25 Saša Martelanc: Stari znanci. Znamka.

Nedelja, 4. 6.: 7.30 S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 5. 6.: 14.15 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Socialna visoka šola. — Slovenske pesmi. — 18.00 Iz našega albuma pesmi in glasbe.

Torek, 6. 6.: 14.15 Poročila, objave. — V domačih gorah . . .

Sreda, 7. 6.: 14.15 Poročila, objave. — Za ženo in dekle. — Kar želite, zaigramo.

Četrtek, 8. 6.: 14.15 Poročila, objave. — Bolje je paziti, kot zdraviti se.

Petek, 9. 6.: 14.15 Poročila, objave. — Zvočni obzornik.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 5.05, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Dnevne oddaje: 5.00 Dobro jutro — 5.10 Nekaj domačih — 12.15 Kmetijski nasveti ali Radijska kmečka univerza — 17.00 Lokalni dnevnik — 19.30 Radijski dnevnik.

Sobota, 3. 6.: 8.05 Glasba ob delu — 8.25 Komorna glasba — 8.55 Radijska šola — 10.40 Angleščina za mladino — 10.55 Harfa in mandolina — 11.00 Po svetu jazza — 11.30 Pionirski tednik — 11.50 Otroške pesmi — 12.00 Trio Avgusta Stanka — 13.30 Narodne in domače viže — 13.50 Od arije do arije — 14.20 Šport in športniki — 14.35 Voščila — 15.40 S knjižnega trga — 16.40 Moški komorni zbor iz Celja — 17.45 Italijanski pevec Johny Dorelli — 18.00 Jezikovni pogovori — 18.30 Pozdrav z gora — 18.45 Okno v svet — 20.00 Jugoslovanski ljudski plesi — 20.20 Melodije raznih dežel — 21.00 Za prijeten konec tedna.

Nedelja, 4. 6.: 6.00 Nedeljski jutranji pozdrav — 7.35 Holandska vojaška godba igra mednarodne koračnice — 8.00 Mladinska radijska igra — 8.40 Skladbe za otroke — 9.40 Šopek samospevov — 10.00 Še pomnite, tovariši — 10.30 Lepe melodije — 10.45 Spoznavajmo svet in domovino — 12.00 Voščila — 13.30 Za našo vas — 13.45 Koncert pri vas doma — 14.15 Voščila — 15.30 Priljubljene arije — 16.00 Humoreska tedna — 16.20 Dunajski valčki — 16.40 Slovenske narodne pesmi — 17.00 Za nedeljsko popoldne — 17.30 Radijska igra — 18.25 Orkester Slovenske filharmonije — 18.34 Polke in valčki — 20.05 Z zabavnimi melodijami v novi teden — 21.00 Mozart v operi — 22.15 Ples ob radijskem sprejemniku.

Ponedeljek, 5. 6.: 8.40 Popevke se vrstijo — 9.20 Operne melodije — 10.40 Zborovske skladbe Antona Försterja — 11.00 Po svetu jazza — 11.30 Za otroke — 12.25 Popevke — 13.30 Orkester Zagrebške filharmonije — 14.15 Jugoslovanske radijske postaje pozdravljajo slovenske poslušalce: radio Skopje — 14.35 Voščila — 15.40 Naši popotniki na tujem — 16.00 Operne melodije — 17.15 Soferjem na pot — 18.00 Športni tednik — 18.15 Veliki pianisti: Alexander Brailowsky — 18.50 Človek in zdravje — 20.00 Glasbeni variete — 20.45 Kulturni globus — 21.05 Orkester Slovenske filharmonije.

Torek, 6. 6.: 8.05 Glasba ob delu — 8.55 Radijska šola — 9.25 Orkester Slovenske filharmonije — 9.40 Ženski zbor „France Prešeren" iz Kranja — 10.40 Utrjujte svojo angleščino — 11.00 Iz opere „Deseti brat" — 11.40 Sovjetska in poljska zabavna glasba — 12.45 Vaški kvintet s pevci — 13.30 Zabavne melodije — 14.05 Radijska šola — 14.35 Iz komičnih oper — 15.40 Iz domače književnosti — 17.25 Londonski filharmonični orkester — 18.20 Za mlade ljubitelje glasbe — 18.45 Izobraževalni obzornik — 20.00 Poljski narodni ansambel pesmi in plesov — 20.30 Radijska igra — 21.40 Orkester Slovenske filharmonije.

Sreda, 7. 6.: 8.05 Mladi talenti z revije glasbenih šol — 9.00 Jezikovni pogovori — 10.15 Iz Donizettijevih oper — 11.00 Iz filmov in glasbenih revij — 11.30 Za cicibane — 12.00 Trio Avgusta Stanka — 13.30 Za tokom Save — 14.05 Radijska šola — 14.35 Hammond orgle — 14.40 Partizanske pesmi — 15.45 Radijska univerza — 16.00 Koncert po željah — 17.45 Jazz na koncertnem odru — 18.00 Kulturna kronika — 18.45 Ansambel Mojmira Sepeta — 20.00 Jacques Offenbach: „Hoffmannove pripovedke", radijska priredba — 22.15 Plesni zvoki in popevke.

Četrtek, 8. 6.: 8.05 Glasba ob delu — 8.35 Poje Ljubljanski oktet — 8.55 Radijska šola — 9.25 Jutrnica pri Franzu Lisztu — 10.15 S popevkami po svetu — 11.00 Ruski tečaj za začetnike — 11.15 Romunska zabavna glasba — 11.25 Orkester Slovenske filharmonije — 12.00 Narodni napevi — 12.25 Iz Verdijeve opere „Traviata" — 13.50 Zbor radia Zagreb — 14.05 Baletni intermezzo — 14.35 Voščila — 15.40 Iz svetovne književnosti — 16.00 Zabavni zbori — 17.15 Turizem in melodije — 18.00 Ljubezenski dueli iz oper — 18.45 Ljudski parlament — 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov — 20.45 Literarni večer — 21.25 Orkester Zagrebške filharmonije.

Petek, 9. 6.: 8.05 Danilo Bučar: Belokranjske pisanice — 9.00 Podlistek — 9.20 Črnske duhovne pesmi — 9.35 Za mlade ljubitelje glasbe — 10.15 Lirične in plesne skladbice — 11.00 Slavne tenorske arije — 11.30 Človek in zdravje — 12.00 Narodne pesmi — 12.40 Pisani zvoki z Dravskega polja — 13.30 Iz operetnega sveta — 13.45 Poje Slovenski oktet — 14.05 Radijska šola — 14.35 Uverture in intermezzi — 15.45 Radijska univerza: Jugoslovanska industrija avtomobilov in motorjev — 16.00 Petkovo glasbeno popoldne — 17.25 Zabavni orkester radia Beograd — 17.35 Iz komornih Lucijana M. Škerjanca — 18.00 Spomini maršala Tita na začetek vstaje — 18.30 V dvoranah Svobod in prosvetnih društev — 20.15 Tedenski zunanje-politični pregled — 20.30 Veliki skladatelji: Richard Strauss — 21.15 O marju in pomorščakih — 22.15 Godala v noči.

RADIO TRST

Slovenske oddaje na valu 306,1 ali 980 Kc/sek.

Sobota, 3. 6.: 15.30 „Nevihta", drama — 16.45 Veseli planšarji — 18.00 Radijska univerza — 20.30 Teden v Italiji — 20.40 Zbor iz Rupe — 21.00 „Kratka zgodba", drama.

Nedelja, 4. 6.: 9.30 Slovenske narodne pesmi — 11.30 Za najmlajše — 13.00 Kronika tedna v Trstu — 14.30 Sedem dni v svetu — 14.45 Pojeta Jelka Cvetežar in Maja Gabor — 15.40 Razmotrivanje o jazzu — 17.00 Obzornik filmskega sveta — 18.30 Glasbene slike — 19.00 Nedeljski vestnik — 21.00 „Kje so tiste stezice", slovenske narodne pesmi — 22.00 Nedelja v športu.

Ponedeljek, 5. 6.: 18.00 Italijanščina po radiu — 18.30 Baročna glasba — 19.00 Znanost in tehnika — 20.00 Športna tribuna — 20.30 „Allamistakeo", opera — 21.30 Nove knjige in izdaje — 21.45 „Otrok in njegov začarani svet", lirična fantazija.

Torek, 6. 6.: 18.00 Radijska univerza — 19.00 Za najmlajše — 21.00 Za kulisami druge svetovne vojne: „Pearl Harbour" — 21.30 Koncert harfistke Graziette Trost — 22.00 Poezija starodavnih orientalskih ljudstev: Stara japonska poezija.

Sreda, 7. 6.: 13.30 Dobro zabavo — 18.00 Slovenščina za Slovence — 18.30 O glasbi in glasbenikih v anekdotah — 19.00 Zdravstvena oddaja — 20.30 „Leonarda", igra.

Četrtek, 8. 6.: 18.00 Radijska univerza — 20.30 Veliki simfonični orkestri — 22.05 Umetnost.

Petek, 9. 6.: 18.00 Italijanščina po radiu — 19.00 Šola in vzgoja — 21.00 Gospodarstvo in delo — 21.15 Koncert operne glasbe — 22.00 Obletnica tedna: Ob stoletnici rojstva pesnika Rabindanatha Tagoreja — 22.15 O slovenski klavirski glasbi — 22.45 Koncert v jazzu.

TELEVIZIJSKI PROGRAM

Vsakodnevna oddaja: 20.00 Čas v sliki. Oddaja Čas v sliki tudi vedno pred zaključkom televizijskega programa.

Nedelja, 4. 6.: 17.00 Za otroke — 17.30 Svet mladine — 18.30 Pogled v deželo — 20.20 „Majhno srce v sili", ljubezenska zgodba.

Ponedeljek, 5. 6.: 19.30 Hišni koledar za mesto in deželo — 20.25 V okviru slavnostnih tednov — 22.05 Aktualni šport.

Torek, 6. 6.: 19.30 Televizijska kuhinja — 20.20 „Vrt sveta", poročilo o Mehiki — 20.55 „Zvezda v poletni noči", film.

Sreda, 7. 6.: 17.00 Za otroke — 17.45 Za družino: oddaja za kmete — 19.30 Tečaj za planince — 20.25 Črno na belem — 20.45 „Nevaren dopust", kriminalni film.

Četrtek, 8. 6.: 19.30 Šport — 20.20 „Lelo štorkelj", poročilo — 21.10 „Nesrečno poletje", film.

Petek, 9. 6.: 19.30 Pustolovščine pod vodo — 20.20 „Igre je konec", film — 22.05 Evropsko prvenstvo v boksu (prenos iz Beograda).

Sobota, 10. 6.: 19.30 S kamero v Afriki — 20.20 Revija popevk — 21.20 Evropsko prvenstvo v boksu (prenos iz Beograda).